Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 241 (5232)
22 ОКТЯБРЬ 1983 й.
ШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Саноат ходимлари! Аҳоли учун керакли моллар ишлаб чиқаришни оширингиз, турларини янгилангиз ва сифатини яхшилангиз!

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш—халқ хўжалиги барча тармоқларининг ишидир!

(КПСС Марказий Комитети Чақириқларидан).

тонгги газеталарда

● 1983 йил октябрь ойининг охирларида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган қуролли кучлари ҳарбий кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлади.

● КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устинов 21 октябрда Берлиндан Москвага қайтиб келди. У Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар мудофаа министрлари комитетининг ишида қатнашди.

● Афғонистон Демократик Республикаси жамоатчилиги вакилларининг катта бир группаси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. Меҳмонлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрдилар, чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамиятининг активлари билан учрашдилар, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар. Афғонистон жамоат арбоблари Фарғона водийсидаги шаҳар ва қишлоқлар бўйлаб сафарга жўнаб кетдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг Софияда бўлиб ўтган мажлиси якунлари тўғрисида ўртоқ А. А. Громиконинг ахборотини кўриб чиқиб, маъқуллади. Ташқи ишлар министрлари комитетининг мажлиси Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг Европани ядро хавф-хатаридан халос этиш учун ўзларига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишга азму қарор берганликларини тасдиқлади. АҚШ ва унинг НАТОдаги баъзи иттифоқчиларининг яқин вақтлар ичида Ғарбий Европадаги бир қанча мамлакатларда Американинг ўртача олисликка учириладиган янги ракеталарини жойлаштиришга киришиш нияти ана шундай хавф-хатар солмоқда. Социалистик мамлакатлар ўзларининг якдиллик билан қабул қилинган қарорида халқларнинг хоҳиш-иродасига хилоф суратда ядровий қуролланиш пойгасини янада кучайтириш ва сиёсий мухолифликни авж олдириш йўлидан бораётган барча кимсаларни огоҳлантирдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ўртоқ А. А. Громиконинг ўртоқ Э. Хонеккер билан учрашуви тўғрисидаги ахборотини маъқуллади. А. А. Громико ГФР федерал канцлерининг ўринбосари, ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншер билан олиб борган музокаралари ҳақида, шунингдек Австрия Республикасининг раҳбар арбоблари билан ўтказган суҳбатлари тўғрисида Сиёсий бюрога ахборот берди.

И. А. Лихачев номли Москва автомобиль заводида ва Горький автомобиль заводида юк автомобилларининг ва улар учун дизель моторларининг янги моделларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш тўғрисида СССР Министрлар Советининг таклифлари маъқулланди. 1984—1988 йилларда Ватан саноати ишлаб чиқараётган ва қардош социалистик мамлакатлардан кооперация асосида етказиб берилаётган замонавий технологик ва инженерлик машина-ускуналарини жорий этиш негизида шундай автомобиллар ишлаб чиқаришни авж олдириб юбориш мўлжалланмоқда. Янги дизель юк машиналарининг унумдорлиги ва тежамлилиги ҳозирги мавжуд автомашиналарга қараганда анча юқори бўлади.

Сиёсий бюро ўн иккинчи беш йилликда ва 2000 йилгача бўлган даврда Грузияда электр энергетикани жадал ривожлантириш тўғрисида республика Компартияси Марказий Комитети киритган таклифни қўллаб-қувватлади. Бу ерда бир қанча электр станциялар, шунингдек электр линияларини қуриш ва уларни реконструкциялаш кўзда тутилмоқда. Белгиланган программани амалга ошириш Закавказье энергетика системаси ишидаги эпчиллик ва барқарорликни кучайтириш, истеъмолчиларни энергия билан пухта таъминлаш ва Грузия ССР саноати ҳамда қишлоқ хўжалигини интенсив ривожлантириш имконини беради.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида келгуси йилнинг иккинчи ярмида матлубот кооперациясида ҳисобот ва сайлов ўтказилиши муносабати билан партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Ҳозирги вақтда матлубот кооперацияси 60 миллиондан кўпроқ пайчини бирлаштириб, мамлакат жамики чакана товар оборотининг қарийб учдан бир қисмини таъминламоқда. Сиёсий бюро шуни таъкидладики, матлубот кооперациясидаги ҳисобот-сайлов кампанияси кооператив ташкилотларнинг иши амалий равишда ҳар томонлама муҳокама этилишига, уларнинг сайлаб қўйиладиган органлари ташаббускор ва малакали кадрлар билан мустаҳкамланишига, савдо-сотиқни, тайёрлаш ва ишлаб чиқариш фаолиятини ривожлантириш ҳамда такомиллаштириш, товар ресурсларини кўпайтириш ва уларнинг сифатини ошириш, аҳолига хизмат кўрсатишнинг ҳамма томонларини янада яхшилаш юзасидан планлар ҳамда социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашни кучайтиришга ёрдам бериши керак.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида ички ва ташқи сиёсатга доир бошқа баъзи масалалар ҳам муҳокама қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида пахта териш ва тайёрлашнинг боришини кўриб чиқди. Хоразм ва Тошкент областлари, Қорақалпоғистон АССР хўжаликлари яхши ишлаётганликлари қайд этилди. Шу билан бирга Жиззах, Сирдарё ва Фарғона областлари хўжаликларида йиғим-терим қониқарли ташкил этилмаганлиги кўрсатиб ўтилди. Мазкур областларда терим техникасидан, меҳнат ресурсларидан дуруст фойдаланилмаяпти. Область, район партия комитетларига, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларига, агросаноат бирлашмаларига, хўжаликларнинг раҳбарларига пахта териш ва тайёрлаш суръатларини кучайтириш, барча терим техникасини ишга солиш, мавжуд бутун меҳнат ресурсларидан тўлиқ фойдаланиш вазифаси топширилди. Бюро республика Қишлоқ хўжалик министрлигига, «Госкомсельхозтехника»нинг барча бўлинмаларига далалардаги терим машиналарига кўрсатиладиган техника хизматини пухта таъминлаш, агрегатлар ремонтини ўз вақтида ташкил этиш, техниканинг бекор туриб қолишига йўл қўймаслик мажбуриятини юклади. Пахта тозалаш саноати министрлигига пахтани ҳар қандай об-ҳаво шароитида узлуксиз қабул қилиб олиш, барча қуритиш, тозалаш цехларининг кеча-кундуз ишлашини ташкил этиш, тайёрланган бутун ҳосилнинг зарур даражада сақланишини таъминлаш топширилди.

(Давоми иккинчи бетда).

И. В. КАПИТОНОВ ТОШКЕНТДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов 21 октябрь куни Тошкентдан Москвага жўнаб кетди.

Тошкент аэропортида И. В. Капитоновни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари кузатиб қолдилар. (ЎзТАГ).

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — АМАЛДА

ХАЛҚ УЧУН МОЛЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК ВА СИФАТИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ КЕНГАШИДАН

Республика партия-хўжалик активининг 21 октябрда бўлиб ўтган кенгашида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш масалалари кўриб чиқилди. Кенгашда область ва шаҳар партия комитетларининг биринчи секретарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, министрликлар ва идораларнинг, бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотларининг секретарлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

Кенгашни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **Н. Ж. Худойбердиев** халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш борасидаги қўшимча чоралар тўғрисида доклад қилди.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, Озиқ-овқат программаси билан комплекс равишда хизмат доирасини кенгайтириш, деди докладчи, партия социал программасининг марказий қисми ҳисобланади. Партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари қарорларида, ўртоқ Юрий Владимирович Андроповнинг нутқларида шу ғоят муҳим вазифанинг умумдавлат аҳамияти алоҳида таъкидлаб ўтилди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ҳамда аҳолига кўрсатиладиган хизматлар системаларини комплекс ривожлантириш программасини ишлаб чиқиш тўғрисидаги қарори партия совет халқининг фаровонлигини ошириш тўғрисида ҳормай-толмай ғамхўрлик қилинаётганлигининг янги ифодасидир. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «1983—1985 йилларда аҳолини халқ истеъмол моллари билан таъминлашни яхшилаш борасидаги қўшимча тадбирлар тўғрисида» қабул қилган қарори совет кишилари фаровонлигининг реал ўсишини таъминлашга қаратилган.

Ана шу ҳужжатлар жиҳатидан олганда Ўзбекистон ССР олдида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни, кўпайтириш, ассортиментини кенгайтириш ва сифатини ошириш учун резервларни янада излаш ва улардан фойдаланиш борасида масъулиятли вазифалар турибди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми шу йил умуман республика территориясида давлат планидан ташқари 350 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни таъминлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Аҳолининг истеъмол молларига бўлган талабларини қондириш билан боғлиқ масалалар эндиликда партия, совет ва хўжалик органларининг ишида асосий ўрин тутмоқда, унга энг биринчи партиявий иш деб қаралмоқда. Натижада ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш анча яхшиланиб ,меҳнат унумдорлиги ошмоқда. Мавжуд корхоналарни реконструкция қилиш ва кенгайтириш, эскирган машина-ускуналарни алмаштириш катта программаси амалга оширилмоқда. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарувчи бир қанча катта замонавий корхоналар ишга тушди. Бўш меҳнат ресурслари бўлган кичик шаҳарлар ва қишлоқ жойларда филиал ва цехларни ташкил этиш ишлари кенг қулоч ёйди. Эндиликда бундай филиал ва цехлар 400 тадан ошиб кетди. Уйда ишлаш, пенсионерлар ва уй соҳибаларини мол ишлаб чиқаришга жалб этиш кенгайди. Бугунги кунда 1126 саноат корхонаси ҳамда 1500 колхоз, совхоз халққа моллар ишлаб чиқармоқда.

Бирлашмалар ва корхоналарнинг фаолияти талаб-эҳтиёжлар ҳозирча тўла-тўкис қондирилмаётган молларни ишлаб чиқаришга қаратилмоқда. Болалар ассортиментидаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш 1980 йилга нисбатан 1,8 баравар, спорт моллари 31 процент ортди.

Якун чиқарар эканмиз, деб таъкидлади докладчи, бу ишларни ҳали қилиниши лозим бўлган катта ишларда биринчи қадам, бошланғич босқич деб қарамоғимиз лозим.

(Давоми учинчи бетда).

Ўртоқ И. В. КАПИТОНОВ нутқи

Ҳурматли ўртоқлар!

Активларга ва сизлар орқали Ўзбекистон коммунистларига, барча меҳнаткашларига КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Юрий Владимирович Андроповдан қизғин салом, меҳнатда муваффақият, омонэсонлик ва бахт-саодат тилаб билдирилган энг эзгу истаклар топширишга ижозат бергайсиз.

Партиямиз билан давлатимиз совет кишиларининг турмушини яхшилаш, уларнинг бунёдкорлик меҳнати учун тинч шароитларни таъминлаш йўлини қатъият билан ўтказмоқда. КПССнинг бутун ички ва ташқи сиёсати шу ҳақдаги ғамхўрлик руҳи билан суғорилган.

Шу кунларда биз ўртоқ Ю. В. Андропов Баёнотининг унутилмас таассуроти билан яшамоқдамиз. Коммунистлар, барча совет кишилари бу Баёнотни якдиллик билан маъқуллаб кутиб олдилар. Унда баён этилган ҳамма қоидалар тўла-тўкис қўллаб-қувватланди. Баёнот халқимизнинг ватанпарварлик шижоатини кучайтирди ва уни янада кўпроқ жипслаштирди. Уруш оловини ёқувчиларнинг кирдикорларига жавобан совет кишилари мамлакатимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини фидокорона меҳнат билан мустаҳкамлашга қаттиқ бел боғлаганликларини изҳор қилмоқдалар.

Партия Марказий Комитети КПСС XXVI съездининг, Марказий Комитет 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг қарорларини амалга ошириш соҳасида қизғин иш олиб бормоқда. Экономикани интенсив ривожлантириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўлига ўтказиш, бошқарувни такомиллаштириш, давлат, план ва меҳнат интизомини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилмоқда.

Мамлакат халқ хўжалиги муттасил, барқарор ривожланмоқда. 1983 йилда саноатни ривожлантириш ва меҳнат унумдорлигини оширишнинг беш йиллик дастлабки икки йилига нисбатан анча юқори суръатлари таъминланмоқда. Об-ҳавонинг ҳар қандай инжиқликларига қарамай, қишлоқ хўжалигида ҳам ижобий силжишлар бор. Ялпи дон ҳосили бултурги кўрсаткичлардан ошиб кетди. Чорвачилик маҳсулотини харид қилиш планлари ошириб бажарилмоқда. Ҳозир СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1984 йилги плани лойиҳасини ишлаб чиқиш ниҳоясига етказилмоқда. Халқ хўжалигини ривожлантиришдаги ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш, унинг самарадорлигини, совет кишиларининг турмуш даражасини янада оширишни таъминлаш кўзда тутилмоқда. Хуллас, беш йиллик ўрталарида бизнинг олға томон қилаётган ҳаракатимиз бирмунча жадаллашди.

Ўзбекистон Совет республикаларининг қардошлик оиласида муваффақиятли ривожланиб бормоқда, деди сўнгра И. В. Капитонов. Меҳнаткашлар республика партия ташкилоти раҳбарлигида нақадар катта ишларни амалга оширганликларини ўз кўзимиз билан кўриб, ишонч ҳосил қила олдик. Эндиликда Ўзбекистон — қудратли индустрия ва юксак даражада ривожланган қишлоқ хўжалиги республикасидир. Кенг шохобчали саноат 100 дан ортиқ тармоққа эга бўлиб, хилма-хил маҳсулотларни, шу жумладан самолётлар ва энг мураккаб приборларни ишлаб чиқармоқда. Бошқа Совет республикалари каби Ўзбекистон маданиятининг равнақини характерлайдиган чинакам зўр муваффақиятларга эришилди.

Тошкент таниб бўлмайдиган даражада ўзгарди. У 2000 ёшга кирган бўлишига қарамай, навқирон, замонавий шаҳар қиёфасини олиб турибди. Уни қайта тиклашда совет кишилари жуда катта интернационал ёрдам бердилар. Ҳозир бу шаҳар машинасозлик, электроника ва саноатнинг бошқа бир қанча етакчи тармоқлари марказидир. Барча республикалардан келган меҳмонлар Ўзбекистон пойтахтидан қувончли таассурот олиб кетмоқдалар. Тошкент ёзувчилар, олимлар, тинчлик курашчилари, кино санъати арбобларининг халқаро анжуманлари ўтказиладиган жой бўлиб қолди. Шаҳарнинг хизматлари ҳақли равишда ҳукуматнинг олий мукофоти — Ленин ордени билан тақдирланди.

Республика бўйлаб қилинган сафарда одамлар билан учрашув ва суҳбатлардан ғоят мамнун бўласан, киши. Коллективлардаги ишчанлик вазияти, меҳнаткашларнинг яхши кайфияти эътиборни ўзига тортади. Улар партиянинг сиёсатини, КПСС Марказий Комитетининг, Марказий Комитет Сиёсий бюросининг, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг самарали фаолиятини бажонидил қўллаб-қувватламоқдалар.

Бугунги партия-хўжалик активларининг кенгашида илгари қабул этилган қарорларнинг бажарилишини контрол қилиш тартибида актуал масала муҳокама қилинмоқда, деди сўзини давом эттириб нотиқ. Кенгашга аҳолининг молларга бўлган эҳтиёжи қондирилишини таъминлаши лозим бўлган ташкилотларнинг раҳбарлари таклиф этилган. Шу боисдан ҳам ишчанлик билан конкрет равишда гаплашиб олинмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси муҳокама этилаётган масаланинг муҳимлигига ва бу масалани ҳал этишда Ўзбекистон ўйнаётган ролга мувофиқдир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, унинг бюроси, республика партия, совет, хўжалик органлари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш масалаларига кўп эътибор бермоқдалар. Марказий Комитет Пленумларининг талаблари, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг халққа керакли моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш борасидаги йўл-йўриқлари асосида республика партия, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вазифалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида муҳокама қилинган. Шу молларни ишлаб чиқариш қай аҳволда эканлиги чуқур таҳлил қилиниб, яхши қарор қабул этилган. Шу қарорни бажариш тадбирлари амалга оширилмоқда.

Қилинаётган иш дуруст натижалар бермоқда. 1975 йилга нисбатан республикада халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажми 1,8 баравар кўпайиб, 9 миллиард сўмликка етди. Оғир саноат, машинасозлик корхоналарининг ҳиссаси ортиб бормоқда. Кейинги 7 йил ичида республикада маданий-маиший моллар ва рўзғор ашёлари ишлаб чиқариш ҳажми 2 баравар, маҳаллий саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 2,2 баравар кўпайди. Қисқа муддат ичида янги тармоқлар, жумладан, саноат усулида гилам ишлаб чиқариш, замонавий мебель, мураккаб рўзғор техникаси, чинни-фаянс ва сирланган идишлар, рўзғор химияси маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Бўш меҳнат ресурслари мавжуд бўлган кичик шаҳарларда, район марказларида ва қишлоқ аҳоли пунктларида йирик корхоналарнинг филиалларини қуриш халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарувчи тармоқларни ривожлантиришдаги самарали йўналишларнинг бири бўлиб қолди. 1976—1982 йилларда тўрт юздан кўпроқ филиал барпо қилинди. Бу иш республика партия ташкилотининг хизматидир, шахсан ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг хизматидир. Бу — оммалаштирса арзийдиган, иқтисодий жиҳатдан асосланган илғор тажрибадир.

Ҳозирги беш йилликда умуман моллар ишлаб чиқариш соҳасидаги иш дуруст давом этмоқда. Республика шу беш йилликнинг қолган даври учун пландан ташқари 1,2 миллиард сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш юзасидан юксак мажбуриятлар қабул қилган.

Бу ҳол бошқа республикалар учун ҳам баб-баравар характерлидир, бу эса ҳозирги вақтда бозорни кўпгина турдаги моллар билан таъминлаш имконини беради. Мана шундай шароитда саноат ўз тараққиётининг янги даврига қадам қўймоқда, энди маҳсулот турларини муттасил янгилаш ва сифатини ошириш проблемалари биринчи ўринга чиқиб қолмоқда. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, сифат — ҳозирги кунда аҳолини моллар билан таъминлаш бутун проблемасининг ўзагидир.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

Ўртоқлар!

Совет халқининг бахт-саодати ҳақида, унинг моддий ва маданий даражасини муттасил ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш ленинчи партиямиз фаолиятининг олий қонунидир. Ҳозир партия нимаики қилаётган бўлса, келажак учун қандай режалар тузаётган бўлса, буларнинг ҳаммаси совет кишилари учун, уларнинг фаровонлиги ва бахт-саодати учун хизмат қилади.

Истеъмол моллари ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш, уларнинг сифатини яхшилаш халқ турмушини яхшилашнинг энг муҳим соҳаларидан биридир. Партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорларида, Юрий Владимирович Андроповнинг КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумидаги нутқида биринчи даражали иқтисодий ва сиёсий аҳамиятга молик вазифа — «Б» группа тармоқларининг тез юксалишини таъминлаш, халқ учун керакли моллар ишлаб чиқаришда жиддий силжишларга эришиб, миқдор билан бирга сифатни ошириш, маҳсулот турларини кўпайтириш проблемаларини ҳам ҳал қилиш вазифаси қўйилди.

Республикамизда бу соҳада муайян иш қилинди. Ўн биринчи беш йилликда Қорақалпоғистон АССРда, республиканинг ҳамма областларида калава ип, ип-газлама, ип ва шойи газлама, мебель, идишлар, тикувчилик буюмлари, ўсимлик ёғи ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган бир қанча катта-катта корхоналар, цехлар ва филиаллар ишга туширилди.

Енгил саноатни ривожлантириш учун икки йил ичида бутун ўнинчи беш йилликдагига қараганда кўпроқ асосий фондлар ишга туширилди. Тўқимачилик тармоғи, айниқса, тез суръатлар билан ривожланмоқда. Шу давр ичида хом ип газлама ишлаб чиқарувчи қувватлар икки ҳисса кўпайди.

Корхоналар реконструкция қилинди ва техника билан қайта қуроллантирилди. «А» группа корхоналарида маданий-маиший моллар ва рўзғор ашёлари ишлаб чиқариш ҳажмлари муттасил ортмоқда. Шу йилнинг ўзида юзга яқин корхона халққа керакли моллар ишлаб чиқаришга жалб этилди.

Кўпгина министрликлар, идоралар ва корхоналар КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг энг зарур ва оммавий равишда талаб қилинадиган моллар ишлаб чиқаришга тааллуқли қарорларида, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленумида белгиланган топшириқларни муваффақиятли бажармоқдалар.

Бухоро, Андижон, Тошкент областларининг, Тошкент шаҳрининг саноати, республика Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, СССР Газ саноати министрлигининг, Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати ва Мебель саноати министрликлари, «Союзмашхлопководство», «Узбекнефть» ва «Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмалари, Тошкент лакбўёқ заводи, Қўқон «Большевик» заводи ва бошқа корхоналар бир маромда ишламоқда. Тўққиз ойлик пландан ташқари 158 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Икки минг турдан ортиқ маҳсулот давлат Сифат белгиси билан чиқарилмоқда. «Янгилик» белгиси қўйилган ва чиройли гуллар солиб безатилган буюмлар ишлаб чиқариш кўпаймоқда. Кейинги вақтларда умуман Енгил саноат министрлигининг, Мебель саноати министрлиги ва Маҳаллий саноат министрлигининг маҳсулот сифати бирмунча яхшиланди. Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмаси ҳозир ўз маҳсулотининг 63 процентини, Самарқанд «8 Март» бирлашмаси 36,3 процентини давлат Сифат белгиси қўйиб чиқармоқда.

«Тошкент» мебель бирлашмасида, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация бирлашмасида, бадиий буюмлар фабрикасида, Олмалиқдаги гилам фабрикаси, Қўқондаги пойабзал фабрикаси, Бухоро зардўзлик фабрикасида ҳамда бир қанча бошқа бирлашмалар ва корхоналарда давлат Сифат белгиси қўйилган маҳсулотлар чиқариш кўпайди.

Партия, совет ташкилотлари ва хўжалик органларининг саботли иши туфайли беш йилликнинг ўтган даврида халққа керакли моллар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилди, пландан ташқари 760 миллион сўмлик мана шундай маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш суръатлари 22,7 процентни ташкил қилди ёки белгиланган топшириқдан 6,4 процент кўпайди. Ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида халқ истеъмол қиладиган молларнинг салмоғи ўтган йилга нисбатан 5 процентдан зиёд кўпайди.

Биз хом ашё ва моддий ресурслардан тежаб-тергаб, оқилона фойдаланиш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак, деб ҳисоблаймиз. Кўпгина министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналар ишлаб чиқариш чиқитларидан ва иккиламчи ресурслардан фойдаланиш ташаббусини кўтариб чиқмоқдалар, бу эса маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини бермоқда.

Республика пахта тозалаш саноатида пахта толаси ва линт ўраш учун 18 миллион квадрат метрдан кўпроқ ип ва каноп газлама ишлатилмоқда. Республика Пахта тозалаш саноати министрлиги Москва, Хонқа ва Учтепа пахта заводларида чиқиндилардан нотўқима материаллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб, мутлақо тўғри иш қилди. Ҳозир шу нотўқима материаллардан пахта маҳсулотини ўраш учун кенг фойдаланилмоқда.

Андижон область маҳаллий саноат бошқармаси ёдгорлик буюмлари тайёрлайдиган корхона ташкил этди. Шиша чиқиндилари бунинг учун хом ашё бўлиб хизмат қилмоқда. Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг Чирчиқ шаҳридаги шиша заводида синган шишадан тайёрланаётган шиша идиш аҳолига манзур бўлмоқда.

Енгил, Маҳаллий, Мебель саноати, Ўрмон хўжалиги, Машинасозлик министрликларининг, республика Госснабининг корхоналарида маҳаллий хом ашёдан ва ишлаб чиқариш чиқиндиларидан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасида анчагина иш қилинмоқда.

Ҳар бир область, районда қанчадан қанча чиқинди, қанчадан қанча маҳаллий хом ашё бор, биз улардан омилкорлик билан фойдаланаётганимиз йўқ. Бу резервлардан фойдаланишда кўпроқ ташаббускор бўлишни, халққа керакли моллар ишлаб чиқаришни қатъият билан кўпайтиришни турмушнинг ўзи талаб қилмоқда.

Биз эришилган натижаларни муносиб баҳолаш билан айни бир вақтда оммавий равишда талаб қилинаётган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва турларини кўпайтириш йўлида илк қадамларгина қўйилганини равшан англаб турибмиз. Халқ истеъмол қиладиган кўпгина турдаги моллар ишлаб чиқариш даражаси, уларнинг сифати ҳали аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини қондираётгани йўқ.

9 ойлик иш якунлари планлар ва қўшимча топшириқлар айрим жойларда бажарилмаётганидан далолат бериб турибди. Баъзи областлар, министрликлар ва идоралар бизга панд берганликларини ва панд берганда ҳам жуда қаттиқ панд берганликларини рўй-рост, ошкора эътироф қилмоқ керак.

Хоразм области халқ истеъмол молларини планда белгиланганидан 17 миллион сўмлик, Сирдарё ва Қашқадарё областлари 8, Навоий области 1,4 миллион сўмлик, республика Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги 4,7 ва Балиқ хўжалиги давлат комитети 1 миллион сўмлик кам берди.

Қолоқлар орасида Хива гилам комбинати, Самарқанд холодильник заводи, Олмалиқ рўзғор химияси заводи, Шўрчи ун комбинати, Фарғона ёғ-мой комбинати, Наманган ёғ-экстракция заводи, Нукус мебель фабрикаси ва Бекобод металлургия комбинати бор, улар 40 миллион сўмлик маҳсулотни кам бердилар.

(Давоми иккинчи бетда).

ХАЛҚ УЧУН МОЛЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК ВА СИФАТИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Ўртоқ И. В. КАПИТОНОВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Ўртоқ Ю. В. Андропов неча бор таъкидлаганидек, моллар бизга магазинларнинг токчаларида ётиши учун эмас, балки ўз сифати жиҳатидан аҳолининг энг юксак талабларига мос келадиган молларга бўлган эҳтиёжини яхши қондиришимиз учун керак. Одамлар магазинда нимаики бўлса, сотиб олаверадиган пайтлар ўтиб кетди. Ҳозир улар яхши, юқори сифатли маҳсулотларни талаб қилмоқдалар.

Бу соҳада республикада тадбирлар кўрилаётганини айтиб ўтиш керак. Кўпгина янги маҳсулотларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилмоқда. Маҳсулотнинг бир ярим мингга яқин тури давлат Сифат белгиси билан чиқарилмоқда. Бир қанча ишлаб чиқариш коллективлари бозорнинг ошиб бораётган талабларига сезгирлик билан қарамоқдалар, республика халқ истеъмол моллари виставкасини кўздан кечириб, бунга ишонч ҳосил қилиш мумкин. Бу ерга кўзни қувонтирувчи кўпгина сифатли маҳсулотлар қўйилган.

Республикада сифатни ошириш масаласи тўғри ва ўткир қилиб қўйилмоқда. Эскирган фасондаги, аҳолининг дидига ёқмайдиган гуллар солинган ва шу сабабли касод бўлиб магазинларда ва омборларда ётган молларни ишлаб чиқараётган корхоналарнинг раҳбарлари ҳақли равишда танқид қилинмоқда. Товар обороти плани бажарилмаслиги хусусида ҳам ҳақли равишда ташвиш изҳор этилмоқда.

Партия, совет, касаба союз ташкилотларининг, хўжалик кадрларининг, халқ учун моллар ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи меҳнат коллективларининг куч-ғайратларини сифат проблемаларини ҳал этишга қаратиш зарур. Маҳсулот сифатини корхона ишчисидан тортиб директоригача — ҳар бир киши меҳнати натижаларининг мезонига айлантириш керак. Социалистик мусобақада бу масала биринчи ўринга қўйилиши лозим.

КПСС Марказий Комитети яқинда 1984—1985 йиллар учун оширилган мажбуриятлар қабул қилган илғор корхоналарнинг ташаббусини маъқуллади. Бу мажбуриятларда мавжуд резервлардан максимал равишда фойдаланиш ҳисобига ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини анча яхшилашни таъминлаш кўзда тутилган. Республикадаги бир қанча корхоналарнинг мажбуриятларини маъқуллаган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарори ҳам шунга қаратилгандир. Ишчилар ва мутахассислар бу ташаббусни қўллаб-қувватлашларини билдирмоқдалар, Ўзбекистон корхоналарида ҳам сифатни яхшилаш резервлари борлигини айтмоқдалар. Эндиги гап шу резервларни ишга солиш учун зарур ташкилий ва иқтисодий шароитларни яратишга боғлиқ. Ходимларни фабрика ва завод маркасининг шарафи учун юксак масъулият ва ўз касбидан фахрланиш туйғусини сезиш руҳида тарбиялаш муҳимдир.

Кенгашда, деди И. В. Капитонов, енгил саноат масалаларига ҳақли равишда катта эътибор берилди. Унинг маҳсулоти республикада ишлаб чиқарилаётган молларнинг чорак қисмини ташкил этади. Бу тармоқ жадал суръатлар билан ривожланмоқда. Ўтган беш йиллик мобайнида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми қарийб бир ярим баравар, шу беш йилликнинг икки йилида эса яна 15 процент кўпайди. Ўн биринчи беш йиллик мобайнида бу тармоққа 1,3 миллиард сўм сарфлаш мўлжалланмоқда. Шу жиҳатдан Андижон ип-газлама комбинати ибратлидир. Тез ва соз қурилган бу комбинат яқин йилларда мамлакатнинг энг катта тўқимачилик корхоналаридан бири бўлиб қолади. Тошкент тўқимачилик комбинати эса реконструкция йўли билан ўзгартирилаётганини кўрдик.

Партия билан давлатнинг ғамхўрлигига жавобан енгил саноатнинг ишчи ва хизматчилари беш йилликнинг икки йили топшириғини ошириб бажардилар. Ишлаб чиқаришни ўстириш суръати пландаги 11,4 процент ўрнига 15,8 процентга етди. Ип газлама ишлаб чиқариш 34 процент, пайпоқ ишлаб чиқариш 21 процент кўпайди. Аттестациядан ўтказилиши лозим бўлган маҳсулот ҳажмида давлат Сифат белгиси қўйилган маҳсулотнинг салмоғи 34 процентни ташкил қилди.

Бу кўрсаткичлар чакки эмас. Аммо уларни мавжуд имкониятларга таққослаб кўрадиган бўлсак, катта-катта резервлар борлиги дарҳол кўриниб қолади. Тўқимачилик корхоналарининг қувватларидан фойдаланиш даражаси 70 процентни ташкил этади, бир қанча йирик комбинатларда бундан ҳам кам. Бунга кўпгина омиллар таъсир қилмоқда. Янги қурилган корхоналарда меҳнат коллективларини вужудга келтириш билан боғлиқ бўлган қийинчиликлар мана шу омилларнинг биридир. Бу проблемани ҳал этишда илғор корхоналарда ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш соҳасида орттирган тажрибадан ҳали етарли фойдаланилмаяпти. Аввало юқори малакали ишчи ва мутахассис кадрларни ўз вақтида тайёрлаш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бригада ва бошқа илғор формаларини янада актив жорий қилиш назарда тутилади. Тўқимачилик ва аввало йигирувчилик ва тўқувчилик касбларининг обрўсини кўтариш, улардан энг яхшиларининг номларини бутун республика биладиган қилиш керак.

Одамларнинг ишлаб чиқаришда мустаҳкам ўрнашиб қолиши, меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитларини яхшилаш масалаларига доим эътибор берилиши зарур. Шу беш йилликда уй-жой ва мактабгача тарбия муассасаларини ишга тушириш планларининг бажарилмай қолишига йўл қўйган корхоналар ва республика министрликлари раҳбарларига эътироз билдириш керак. Республикада бошқа объектларни қуриш йиллик планлари ошириб бажарилаётгани ҳолда, бундай аҳволга йўл қўйилганини, айниқса кечириб бўлмайди. Республикада яшовчи барча миллат ва элатлар орасида малакали ишчилар тайёрлашни кенгайтириш ва яхшилаш тўғрисида КПСС XXVI съезди ўртага қўйган вазифани доимо ёдда тутиш керак. Ўртоқ Ю. В. Андропов таъкидлаганидек, бундай қилиш экономикани ривожлантириш учун ҳам, сиёсий жиҳатдан ҳам муҳимдир.

Шу йилнинг май ойида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида «А» группа саноат корхоналари олдига конкрет вазифалар қўйилди. Уларда ҳам бирталай резервлар бор. Уларнинг ҳар тўрттасидан бири аҳоли учун моллар ишлаб чиқариш билан шуғулланмаяпти. Бозорни моллар билан таъминлашда, ихтисосидан қатъи назар, барча тармоқларнинг, ҳар бир корхонанинг актив қатнашишини таъминлаш умумдавлат вазифасидир. КПСС Марказий Комитети бу вазифани ҳал этишга юксак партиявий талабчанлик билан ёндашмоқда.

Сўнгра нотиқ халқ истеъмол молларига бевосита алоқадор бўлган пахтачилик масалаларига тўхталди. Вақт ўтиши билан пахтанинг аҳамияти камайиб эмас, балки тобора ошиб бормоқда. Тўқимачилик саноатида ишлатилаётган тола ҳажмининг 40 проценти пахтадан иборат. Мамлакатда ишлаб чиқарилаётган жами газламанинг 60 процентдан ортиғи ип газламалардир.

Мамлакатда етиштирилаётган пахтанинг учдан икки қисмини Ўзбекистон бермоқда. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида республика давлатга ҳар йили 6 миллион тонна «оқ олтин» берди, бу аввалги беш йилликда йилига ўрта ҳисобда тайёрланган пахтадан анча кўпдир. Пахтачилик хўжаликлари техника билан тобора кўпроқ таъминланмоқда. Жумладан, машина терими ҳақиқатда ҳосилни йиғиштириб олишнинг асосий усули бўлиб қолди. Пахтачиликдаги муваффақиятларга партия ва совет органларининг зўр ташкилотчилик иши туфайли, ҳаддан ташқари мураккаб шароитларда тобора мўл ҳосил олаётган пахтакорларнинг фидокорона меҳнати туфайли эришиш мумкин бўлди. Биз Избосқан районининг «Октябрь 50 йиллиги» совхози далаларида бўлиб, ажойиб меҳнатчилар билан учрашиб, яхши ҳосил олиш учун кўп меҳнат, маҳорат сарфлаш, пахтакорнинг жондили билан ишлаши кераклигига ишонч ҳосил қилдик, деб уқтириб ўтди И. В. Капитонов.

Пахта етиштиришда ҳам сифат масаласи ҳозир биринчи ўринга чиқиб қолаётганини анализ кўрсатиб турибди. Технология занжирининг илк ҳалқаси бўлган айни шу ерда бўлажак маҳсулотнинг сифатига замин яратилади.

Республиканинг кўпгина колхоз ва совхозлари муттасил юксак навли пахта етиштирмоқдалар. Аммо бир қанча областларда кейинги йилларда пахтанинг биринчи навлари салмоғи пасайиб бораётганлиги, ундан тола чиқиши камайиб бораётганлиги сезилиб турибди. Аммо бу нарса қимматбаҳо хом ашёни қўшимча равишда олиш резерви-ку, ахир.

Пахта тозалаш саноатининг ходимлари пахта сифати учун деҳқонлар билан биргаликда жонкуярлик билан курашишлари керак. Андижон областидаги Москва пахта тозалаш заводининг коллективи ўзининг мана ш вазифасини жуда яхши тушуниб турибди. Унинг цехларига «Сифат учун кураш — бош вазифа», «Ўртоқ ёдда тут! Мамлакат тўқимачилари аъло сифатли маҳсулот кутмоқдалар!» деган жуда тўғри шиорлар осиб қўйилган.

Республикада шу тармоқ корхоналарининг қувватини ошириш ва уларни техника билан қайта қуроллантириш соҳасида анчагина иш қилинди. Янги пахта тайёрлаш пунктлари, пахта заводлари, қуритиш-тозалаш цехлари ишга туширилди. Бу ишларга давлат бирталай маблағ ажратмоқда, шу маблағдан ғоят самарали фойдаланиш керак.

Пахтани териб олиш яқин вақт ичидаги вазифаларнинг энг муҳимидир, албатта. Терим ишлари суръатини жадаллаштириш, бу йил ҳам план ва социалистик мажбуриятлар шараф билан бажарилиши учун зарур бўлган ҳамма ишни қилиш керак.

Беш йилликнинг учинчи йили тугашига аслида икки ой вақт қолди. Партия, давлат, хўжалик ташкилотлари олдида йилни экономиканинг ҳамма соҳаларида муваффақиятли якунлашдек муҳим вазифа турибди. Бунинг учун республикада ҳамма имкониятлар бор. Тўққиз ой ичида саноатда ишлаб чиқариш ҳажми пландаги 4 процент ўрнига 4,5 процент ошди. Картошка, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш йиллик планлари, давлатга гўшт, сут, тухум сотиш тўққиз ойлик топшириқлари бажарилди. Ҳозир шоли ўримида юксак уюшқоқлик талаб қилинади. Қурилишда масъулиятли давр бошланди. Пландаги ҳамма объектлар қолган вақт ичида ишга туширилиши керак.

Эришилган марраларда мустаҳкамланиб олиб, 1984 йилни дадил бошлаш жуда муҳимдир. Келгуси йил республика учун шонли йилдир. Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартияси 60 ёшга тўлади. Меҳнаткашлар бу санани коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янги муваффақиятлар билан кутиб олишларига шак-шубҳа йўқ.

Республика партия активи ўртада турган вазифалар ва уларни ҳал қилиш йўлларини аниқ тасаввур этади. Ҳамма гап шу вазифаларнинг бажарилишини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлашга, меҳнат коллективларини шу вазифаларни бажаришга сафарбар қилишга боғлиқ.

Партия ҳисобот-сайлов кампанияси бунинг учун яхши имконият беради. Бутун мамлакатда бўлгани каби республикада ҳам бу кампания уюшқоқлик билан, коммунистларнинг юксак активлиги вазиятида ўтмоқда.

Ҳисобот-сайлов кампаниясининг йўналиши КПСС Марказий Комитетининг маълум қарорида белгилаб берилган. Йиғилиш ва конференцияларнинг мазмунида КПСС Марказий Комитети кейинги вақтларда кўриб чиққан актуал масалалар ҳам ўз ифодасини топишини таъминлаш лозим. Социалистик мусобақани такомиллаштириш, халқ истеъмол моллари сифатини ошириш, мелиорация қилинган ерлардан фойдаланишни яхшилаш масалаларига оид йўл-йўриқлар, Марказий Комитетнинг Темир йўллар министрлиги партия комитетининг иши тўғрисидаги қарори назарда тутилмоқда.

Йиғилиш ва конференциялар интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга, омманинг ижодий ташаббусини ривожлантиришга, раҳбарлик услубини такомиллаштиришга имкони борича кўпроқ кўмаклашиши керак. Ҳар бир коллективда иш вақтидан фойдаланишнинг аҳволини синчиклаб таҳлил этиш, мана шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан қўйилган талаблар қандай амалга оширилаётганини эътибор билан кўздан кечириш лозим.

И. В. Капитонов сўзининг охирида бундай деб таъкидлади: республика партия ташкилоти мустаҳкам, жипслашган. У — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг шонли отряди, КПСС ленинчи Марказий Комитетининг ишончли таянчидир. Мана шуларнинг ҳаммаси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, унинг бюроси раҳбарлигида республика коммунистлари, меҳнаткашлари партия режаларини бажариш учун бундан буён ҳам сабот билан ишлайверадилар, кўп миллатли социалистик давлатимизни ҳар томонлама мустаҳкамлайверадилар, деган ишонч туғдиради. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Республика Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги ва Енгил саноат министрлиги маҳсулотнинг айрим турларини ишлаб чиқаришни уддалай олмадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленуми қарорларига мувофиқ, шу йил учун белгиланган қўшимча топшириқни 9 ой ичида Сурхондарё области саноати 45 процент, Наманган области саноати 47 процент бажарди.

Енгил саноат министрлиги бу топшириқни 30 процент, Озиқ-овқат саноати министрлиги 20, Ўрмон хўжалиги министрлиги 15 процент бажарди. Топшириқни бажаришда «Подъемник», «Узбекхиммаш», «Компрессор» заводлари, Фарғона сунъий чарм заводи, Наманган машинасозлик заводи орқада қолмоқдалар.

Бунчалик ҳам ёмон ишлаш, партия ва давлат интизомини бунчалик ҳам бузиш мумкинми, ахир? Мана шу ва бошқа министрликлар ҳамда корхоналарнинг раҳбарлари, уларнинг партия ташкилотлари шошилинч чоралар кўриб, аҳволни тузатиб олишлари керак.

Янги ишга туширилган қувватларни ўзлаштиришдаги қолоқлик ва ишлаб турган қувватлардан яхши фойдаланмаслик айрим министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналар ишидаги жиддий камчиликдир. Саноатнинг чарм пойабзал тармоғини тубдан яхшилаш керак.

«А» группадаги бир қанча корхоналарда истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш суст кўпайтирилмоқда. Шунинг натижасида республикага баъзан энг оддий маданий-маиший моллар ва рўзғор ашёлари ҳам четдан ташиб келтирилмоқда. Бу корхоналар ҳозирча маданий-маиший эҳтиёжлар учун керак бўлган мураккаброқ моллар ишлаб чиқариш борасида кам иш қилмоқдалар.

Мебель, пойабзал, тикувчилик, трикотаж буюмлари, нон, сут ва бошқа маҳсулотларнинг айрим турлари камлиги ва сифати пастлиги хусусида кўпгина ҳақли эътироз билдирилмоқда.

Буюмларнинг сифатини яхшилаш ва турларини кўпайтириш, уларни аҳоли эҳтиёжларига ва савдо талабларига мувофиқ ўз вақтида янгилаб туриш, уларнинг рақобат қобилиятини ошириш ва материал ишлатилишини камайтириш бизнинг энг муҳим вазифамиздир. Бу соҳадаги ишимизни синчиклаб таҳлил этиши, танг жойларни, камчилик ва нуқсонларни аниқлашни, фойдаланилмаётган резервларни ҳаракатга келтиришни иш манфаатлари талаб қилади.

Халқ учун моллар ишлаб чиқариш — ҳамманинг ва ҳар бир кишининг ишидир. Биз республиканинг ҳар бир корхонаси халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган шу йилги планни ҳамда қўшимча топшириқларни тўла ва ошириб бажариши учун ҳамма ишни қилишимиз керак.

Мамлакат илғор корхоналарининг КПСС Марказий Комитети яқинда маъқуллаган ташаббуси оммавий равишда талаб қилинаётган маҳсулотларни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш учун кенг имкониятлар очади. Бу корхоналар юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун социалистик мусобақани авж олдиришга чақирдилар ва 1984—1985 йиллар учун оширилган мажбуриятлар қабул қилдилар. Бугун матбуотда Андижон ип газлама комбинати, Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, Наманган аврли шойи газламалар комбинати, Қўқон пойабзал фабрикаси коллективларининг оширилган социалистик мажбуриятлари эълон қилинди. Илғор коллективларнинг ватанпарварлик ташаббусларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва оммалаштириш жуда муҳимдир.

Фан-техника ютуқларини ва илғор тажрибани ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш, мустаҳкам технология ва меҳнат интизоми бизга беш йиллик пландан ташқари 1 миллиард 800 миллион сўмлик турли моллар ишлаб чиқариш имконини беради. Яна бир муҳим масала бор. У ҳам бўлса, аҳолига маиший хизматни кенгайтириш ва яхшилашдир. Биз республика партия-хўжалик активининг йиғилишини ўтказиб, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларига мувофиқ шу тармоқни ривожлантиришнинг, аҳолига хизмат кўрсатиш ҳажмини 3,3 баравар кўпайтириб, 1990 йилгача 1 миллиард сўмликка етказишнинг комплекс программасини белгиладик.

Бу проблема шу қадар ўткир қилиб қўйилаётганининг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, биз аҳоли жон бошига хизмат кўрсатиш жиҳатидан мамлакатнинг бир қанча республикаларидан ҳали ҳам анча орқада қоляпмиз.

Шу қолоқликни тугатиш учун тармоқни жадал ривожлантириш, хизмат маданиятини кўтариш, хизмат турларини анча кенгайтириш лозим.

Маиший хизматнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, хизмат сифатини анча яхшилаш, маиший хизмат ходимларини ишга ҳалол муносабат ва юксак шахсий маданият руҳида тарбиялаш соҳасида ҳам кўп иш қилиниши керак.

Ўртоқлар! Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарувчи корхоналарни ривожлантириш, реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантириш кўп жиҳатдан капитал қурилишнинг ҳажми ва суръатларига, янги қувватларни ўз вақтида ишга тушириш ва ўзлаштиришга боғлиқ.

КПСС Марказий Комитети билан Иттифоқ ҳукуматининг доимий ёрдами ҳамда ғамхўрлиги туфайли республикада шу тармоқларнинг ривожланиш суръатлари йил сайин ўсиб бормоқда. Тўққизинчи беш йилликда бу тармоқларни ривожлантиришга республикамизда 838 миллион сўм, ўнинчи беш йилликда 1 миллиард 155 миллион сўм сарфланган бўлса, ўн биринчи беш йилликда қарийб 2 миллиард сўм ажратиш кўзда тутилган. Шундай қилиб, ҳар беш йилликда ўсиш 40—70 процентни ташкил этди.

Шу билан бирга, ҳар бир беш йилликда ҳамма ишлаб чиқариш қувватлари ва объектлари ишга туширилганини, капитал маблағлар тўла-тўкис ўзлаштирилганини уқтириб ўтиш муҳимдир.

Бизнинг қурилиш, монтаж ташкилотларимиз ва объектларни ишлатувчи саноат корхоналаримиз коллективлари доимо янги қувватларни барвақт ишга тушириш ва ўзлаштириш учун ўтказилаётган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббускорлари бўлиб, уларни қисқа муддатларда қуриш соҳасида салмоқли тажриба орттирганлар.

Республикамизда енгил, пахта тозалаш, гўшт ва сут саноати, айниқса, яхши ривожланган. 1981 ва 1982 йилларнинг ўзида калава ип ва ип-газлама ишлаб чиқарадиган қувватларимиз икки баравар кўпайди. Икки йил мобайнида 300 мингтадан кўпроқ йигирув урчуғи, 108 мингта йигирувчи ўрни ва қарийб 11 мингта тўқув станоги ишга туширилди.

Шундай бўлса ҳам бу нарса бизни мутлақо қаноатлантирмайди, чунки аҳолининг молларга ва озиқ-овқатга бўлган талаби ҳам муттасил ошиб бормоқда.

Айниқса шу тармоқларнинг бу йилги ривожланиши натижалари бизни қаноатлантирмайди. Тўққиз ойнинг якунлари кўпгина қурилиш ва монтаж ташкилотлари ўз планларини бажармаётганини кўрсатди.

Қурилиш министрлиги (ўртоқ Н. Р. Ражабов), Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги (ўртоқ П. К. Нўъмонов), Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети (ўртоқ Т. Б. Бойміров), «Главташкентстрой» бошқармаси (ўртоқ Т. Н. Набиев) ва Қишлоқ қурилиши министрлиги (ўртоқ Н. Ғ. Қурбонов) ташкилотлари кўп миқдорда қарздор бўлиб қолдилар.

Бу ерда шу хусусдаги мисоллар келтириб ўтилган бўлса ҳам, қуйидаги рақамларни яна бир бор айтиб ўтмоқчиман. Қурилиш министрлигининг ташкилотлари умуман Енгил саноат министрлигининг объектлари бўйича тўққиз ойлик планни 83 процент, Мева-сабзавот хўжалиги министрлигининг объектлари бўйича эса бор-йўғи 32 процент бажарган.

Қишлоқ қурилиши министрлигининг ташкилотлари Озиқ-овқат саноати министрлигининг объектлари бўйича тўққиз ойлик планни 38 процент ва Мева-сабзавот хўжалиги министрлигининг объектлари бўйича 88 процент бажарди.

Сув хўжалиги қурилиши давлат комитетининг иши бундан ҳам ёмон. Енгил саноат объектларида план 78 процент бажарилган, «Главташкентстрой» эса атиги 70 процент бажарган. Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг ташкилотлари бу қурилишлардаги ишларни суст суръатлар билан олиб бормоқдалар.

Яқинда биз Марказий Комитет Бюросида шу тармоқларнинг қурилишларидаги ишларни кучайтириш юзасидан кўрилган тадбирлар тўғрисидаги ҳисоботларни батафсил таҳлил этдик. Зарур куч ва ресурслар шу қурилишларга тўпланади, деб умид қилган эдик. Бироқ, бу тадбирлар амалий иш билан етарли равишда мустаҳкамланмаётгани жойлардаги ишларнинг аҳволини текшириш натижасида маълум бўлди.

Хўш, ҳурматли министр ўртоқлар, нега сизлар «Б» группа қурилишларига куч ва ресурсларни тўплашни йўл қўйиб бўлмайдиган даражада пайсалга соляпсизлар? Озиқ-овқат программасининг бажарилиши ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кўпайтирилиши учун жавобгар эканликларингиз ҳақида сизларни ҳам яна бир бор огоҳлантирамиз.

Биз аҳволни дарҳол тузатиб олишни, йўл қўйилган қолоқликни тугатиш таъминланишини ва бу йил ишга тушириладиган ҳамма объектлар қуриб битказилишини талаб қиламиз.

Объектлар қурилиши Қашқадарё, Андижон, Бухоро, Самарқанд областларида ва Тошкент шаҳрида ҳаддан ташқари қониқарсиз олиб борилмоқда.

Область партия комитетларининг ва Тошкент шаҳар партия комитетининг секретарлари шу ерда ўтирибдилар. Биз объектлардан ҳар биридаги аҳволни қайта-қайта суриштиришни, уларга зарур миқдордаги маблағ, материал, конструкциялар берилишини таъминлашни, уларни маҳаллий меҳнат ресурслари ҳисобига ишчи кадрлар билан тўла-тўкис таъминлашни илтимос қиламиз. Бу ишни энди орқага суриб бўлмайди, қиш ва ёғин-сочин даври яқинлашиб келмоқда.

Биз шу ерда ҳозир бўлган буюртмачи министрликлар ва идораларнинг раҳбарларига ҳам мурожаат этамиз. Бизда ишга тушириладиган кўпгина объектлар ҳали ҳам асбоб-ускуналар ва махсус материаллар билан тўла-тўкис таъминланмаганидан дарак берувчи фактлар бор.

Монтаж ишлари бошланиши арафасидаги ревизия жуда суст олиб борилмоқда. Маҳаллий саноат министрлиги, Балиқ хўжалиги давлат комитети, Озиқ-овқат саноати министрлигининг бир қанча объектларида мана шундай фактлар содир бўлмоқда.

Ҳозир ҳаммамизнинг вазифамиз битта, у ҳам бўлса қолоқликка барҳам беришдан, капитал маблағни йил охиригача тўла-тўкис ўзлаштиришдан, ишга тушириладиган ҳамма объектларни ҳаракатга келтириб, улардан маҳсулот ола бошлашдан иборат бўлиши керак.

Бунинг учун бизда ҳамма имкониятлар бор. Маблағ ва ресурслар бор. Тўқимачилик корхоналари ва бошқа корхоналарнинг катта-катта филиалларини нормадаги 32 ой ўрнига 9—10 ой ичида ҳашар усулида қуришда тажрибамиз бор.

Шу сабабли биз «Б» группасида ҳамма объектларни йил охиригача ишга тушириш биринчи галдаги вазифа эканини яна бир карра такрорлаймиз. Биз учун бундан бошқа йўл йўқ!

Ўртоқлар! Бугунги кенгашда батафсил, принципиал партиявий муҳокама бўлиб ўтди. Азиз Иван Васильевич, Сизнинг республика ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш тўғрисидаги ғамхўрлик руҳи билан суғорилган мазмундор нутқингиз ҳаммамизда унутилмас таассурот қолдирди. Ўртоқ И. В. Капитонов республика партия ташкилоти олдига, совет, касаба союз, комсомол органлари, министрликлар ва идоралар, меҳнат коллективлари олдига энг муҳим, энг зарур вазифалар қўйди, юқори малакали кадрлар тайёрлаш, меҳнатни бригада усулида ташкил этиш системасини жорий қилиш зарурлигига эътиборимизни алоҳида қаратди.

Иван Васильевич, биз қимматли маслаҳатларингиз ва тавсияларингиз учун, республикамизга доимий ёрдам ва эътибор учун Сиздан миннатдормиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бугун айтилган танқидий мулоҳазалар ва қимматли таклифларни эътибор билан кўриб чиқиб, молларнинг турларини қатъиян кўпайтириш ва сифатини яхшилаш, уларни кўпроқ ишлаб чиқариш, юксак истеъмол хусусиятларига эга бўлган маҳсулотлар яратиш ва ўзлаштириш учун тегишли қарор қабул қилади.

Ўртоқлар, сизларга яхши маълумки, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ўн иккинчи беш йиллик плани ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг анча олис истиқболга мўлжалланган асосий йўналишлари таркибида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ва аҳолига хизмат кўрсатиш системасини ривожлантиришнинг комплекс программасини ишлаб чиқиш зарур деб топди.

Ҳали зўр ғайрат билан кўп иш қилиниши керак. Бу иш халқ хўжалигининг ҳамма бўғинларидаги резервларни обдон аниқлаб чиқишни, бу бениҳоя муҳим ишдаги куч-ғайратларимизни икки-уч ҳисса оширишни талаб қилади. Мана шу ишни ҳозир, шу бугуноқ қилиш керак. Вақтни бой бериб бўлмайди.

Партия комитетларининг, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг бурчи — юксак ижодий активлик, талабчанлик ва интизомлилик вазиятини вужудга келтиришдан, план топшириқлари, шартномалар, мажбуриятлар бажарилиши учун ходимларнинг масъулиятини оширишга кўмаклашишдан иборат.

Партия халқ учун шунчаки кўпроқ молларни эмас, балки олий сифатли моллар ишлаб чиқаришга чақирмоқда. Бу талаб оммавий истеъмол маҳсулоти ишлаб чиқарувчи ҳар бир меҳнат коллективининг шиори бўлиб қолиши керак.

Ўртоқлар! Энди пахта тайёрлаш масалаларига тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз. Республикада пахта терими соҳасида бениҳоя қийин аҳвол вужудга келди. Бугунгача 3 миллион 900 минг тонна ёки планга нисбатан 66,5 процент пахта тайёрланди.

Биз ўтган йиллар даражасидан орқада қолишимизнинг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, пахтачилик тарихидаги салкам юз йил мобайнида бундай оғир ва машаққатли йил асло бўлган эмас. Кўкламда қарийб уч ой мобайнида бир томчи ҳам ёмғир ёғмади. Шунинг оқибатида биз чигитни бир текис ундириб ололмадик. Ёзда жазирама иссиқ бўлди. Симоб устуни 50 даражагача иссиқни кўрсатди. Дўл уриши, чанг бўронлари, қаттиқ шамоллар ҳосилга ўнгарилмас зиён етказди. Натижада ғўза бир текис ўсмади, ривожланишдан жуда орқада қолди.

Кузда об-ҳаво яна ўз инжиқликларини кўрсатмоқда. У пахтакорларнинг характерини, маҳорати ва меҳнатсеварлигини қаттиқ синовдан ўтказмоқда.

Аммо одамлар энг оғир синовларга бардош бериб, кечаю кундуз фидокорона меҳнат қилиб, етиштирилган мўл ҳосилни сақлаб қолишга интилмоқдалар. Шаҳарликлар, студентлар ва ўқувчилар ғайрат билан далада беминнат ишламоқдалар. Пахта учун бошланган жанг барча ёшдаги ва касбдаги кишиларни янада маҳкамроқ жипслаштирди.

Ҳозир республиканинг уч миллиондан кўпроқ аҳолиси бевосита ҳосил теримида қатнашиб, ўз ватанпарварлик ва интернационал бурчини муқаддас бажармоқда. Бу кишилар териб олинган ҳар бир пахта чаноғи — Ватанимиз қудратини кўпайтирадиган олтин зарраси эканини, кўпмиллатли Ватанимизнинг тинчлиги ва хавфсизлигига, совет халқининг фаровонлигини оширишга қўшилган ҳисса эканини яхши тушуниб турибдилар.

Ҳамиша ҳам пахта осонликча етиштирилмайди. Об-ҳаво бизни неча марталаб синовга дучор қилган. Биз ўз уюшқоқлигимиз ва интизомимиз, фидокорлигимиз ва масъулиятни сезишимиз туфайли доимо бу синовлардан шараф билан ўтганмиз.

Бу сафар ҳам шундай бўлади. Қолоқликни тугатиш, жами ҳосилни териб олиш, пахта толасининг сифатини яхшилаш, давлатга 6 миллион тонна «оқ олтин» сотиш учун кучимиз, иродамиз, қатъиятимиз ва ишчанлигимиз етарлидир.

Кеча Гурлан райони республикада биринчи бўлиб пахта тайёрлаш давлат планини бажарди, яқин кунларда Хонқа, Хива, Бўка, Коммунистик, Ленинобод, Қораўзак, Тўрткўл, Ғиждувон районларининг пахтакорлари йиллик планни бажарганликлари ҳақида рапорт берадилар. Хоразм области билан Қорақалпоғистон АССР пахта тайёрлашни юқори суръатлар билан олиб бормоқдалар. Пахтанинг сифати ҳамма жойда ўтган йилларга нисбатан анча яхши эканини қайд этиш қувончлидир. Бу — пахтакорларимиз, пахта тозалаш саноати ходимлари қаҳрамонона меҳнатининг натижасидир, партия ташкилотлари олиб борган моҳирона ташкилотчилик ва сиёсий ишнинг якунидир.

Пахта тайёрлаш суръатларини янада юқори кўтариш, қийинчиликлар олдида чекинмаслик, кўпроқ уюшқоқ ва интизомли бўлиш, матонат ва қатъият, эпчиллик ва омилкорлик кўрсатиш — бизнинг энг муҳим вазифамиздир. Партиявий раҳбарлик санъати ҳам мана шундан иборат.

Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари коммунистик қурилишдаги куч-ғайратларини кўпайтирадилар, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ва аҳолига хизмат қилишни сифат жиҳатдан янги поғонага кўтарадилар, 1983 йилги давлат планини ва умуман беш йилликнинг уч йили планини муваффақиятли бажарадилар, деб Сиёсий бюрони, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Юрий Владимирович Андроповни ва шахсан Сизни, азиз Иван Васильевични, ишонтиришга ижозат бергайсизлар. **(Давомли қарсаклар).**

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БЮРОСИДА

(Боши биринчи бетда).

Ўн иккинчи беш йилликда ва бирмунча олис истиқболда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ва аҳолига хизмат кўрсатиш системасини ривожлантириш комплекс программасини ишлаб чиқиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналарнинг 1983—1985 йилларда халқ истеъмоли молларини қўшимча равишда ишлаб чиқариш ва уларнинг сифатини яхшилашга оид тадбирлари маъқулланди. Жумладан, беш йиллик топшириқларидан ташқари 1,8 миллиард сўмлик истеъмол моллари тайёрлаш, болалар учун моллар, маданий-маиший ва хўжалик моллари ишлаб чиқаришни кескин ошириш, 15 та фирма магазини очиш белгиланди. Область партия комитетларига, область ижроия комитетларига, министрликлар ва идораларга мана шу тадбирларнинг ижросини аниқ ташкил этиш ва мунтазам контрол қилиб туриш топширилди.

1984 йил ҳосилига замин тайёрлаш учун кузги-қишки ишларни муваффақиятли ўтказишга оид тадбирлар кўриб чиқилди. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда партия комитетларига, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларига, республика министрликлари ва идораларига конкрет топшириқлар берилди. Бу топшириқларнинг бажарилиши келгуси ҳосил учун мустаҳкам замин тайёрлаш имконини беради.

Ўзбекистон ССРнинг қўриқ районларида уй-жой қурилиш кооперативларини ва якка тартибда уйлар қуришни янада ривожлантириш тадбирлари муҳокама қилинди. Бюро мазкур районларда уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши янги ерларни ўзлаштириш суръатларидан ҳамон орқада қолаётганлиги муносабати билан тегишли партия комитетларига, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларига, министрликлар ва идораларга қўриқ ерлар кенг кўламда ўзлаштирилаётган районларда кооператив ва якка тартибда уй-жой қуриш суръатларини кескин ошириш вазифасини юклади.

Бюро партия, хўжалик ва маданий қурилишга оид бошқа баъзи масалаларни ҳам муҳокама қилди. Бу масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул этилди.

«ПРОГРЕСС—18» УЧИРИЛДИ

ТАСС АХБОРОТИ

«Салют-7» орбитал станцияси ишини давом эттиришини таъминлаш программасига мувофиқ 1983 йил 20 октябрь куни Москва вақти билан соат 12 дан 59 минут ўтганда «Прогресс—18» автомат юк кемаси учирилди.

Кемани учиришдан мақсад сарфланадиган материал ва турли юкларни орбитал станцияга етказишдан иборатдир.

«Прогресс—18» кемаси параметрлари қуйидагича бўлган орбитага чиқарилди:

— Ер юздан максимал олислиги — 269 километр;

— Ер юздан минимал олислиги — 193 километр;

— айланиш даври — 88,8 минут;

— оғиш — 51,6 градус.

Телеметрик информация маълумотларига кўра, автомат юк кемаси ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

ХАЛҚ УЧУН МОЛЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК ВА СИФАТИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

Умуман республика бўйича бу йил истеъмол молларини ишлаб чиқаришнинг ўсиши йиллик 4,8 процент ўрнига 9 ой ичида 6,5 процентни ташкил қилди. Молларнинг хили муттасил янгиланиб, кўпайтириб борилмоқда. Йил бошидан бери шу ишлаб чиқариш доирасига яна юзга яқин корхона жалб этилди. Аммо Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумининг қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни баъзи жойларда айрим ташкилотлар тегишли даражада ҳал қилмоқдалар, деб бўлмайди. Аҳолининг кўпгина молларга бўлган талаби тўла-тўкис қондирилмаяпти, маҳсулотнинг сифати ҳам дуруст эмас.

Енгил саноат министрлиги халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришда етакчи роль ўйнайди. Аммо соҳани ривожлантириш борасида ижобий ишлар бўлишига қарамай, ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланилмаяпти. Тошкент ва Фарғона тўқимачилик комбинатлари, Андижон ип газлама комбинати, Қорақалпоғистон ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси айрим филиалларининг қувватлари суст ўзлаштирилмоқда. Маҳсулотларни, айниқса кийим-кечак ва пойабзални янгилаш практикаси маҳсулотнинг сифат кўрсаткичлари тубдан яхшиланишини таъминламаяпти ва бир қанча ҳолларда иш баъзи бир конструктив ўзгаришлар билангина чекланиб қолмоқда.

Мева-сабзавот хўжалиги министрлигига жиддий эътирозлар айтиш лозим. Министрлик етарлича хом ашё ресурсларига эга бўлгани ҳолда бозорга сабзавот консерваларнинг энг қимматли турларини, компот, мураббо, жем, болалар овқати маҳсулотлари, қоқиларни кам етказиб бермоқда. Гўшт, сут саноатининг бир қанча корхоналарида гўшт ва сут маҳсулотларининг тегишли сифатда бўлиши таъминланмаяпти. Давлат балиқчилик хўжалигида ҳовузлар саҳни қувватидан қониқарли фойдаланилмаяпти.

Янги бир кўрсаткич — иш ҳақи фондининг бир сўмига ишлаб чиқарилган мол халқ истеъмол молларини кўпайтирувчи муҳим омил бўлиб қолди. Кўрилаётган чоралар натижасида эндиликда умуман республикада иш ҳақи фондининг бир сўмига 1 сўм 29 тийинлик моллар тайёрлаб чиқарилмоқда. Шу билан бирга ишлаб чиқараётган моллари иш ҳақи фондининг жуда оз ҳиссасини ташкил этаётган корхона ва бирлашмалар ҳам бор. Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати, «Узбекхлопкомаш» ва «Электрохимпром» бирлашмалари, «Андижанирмаш» заводи шулар жумласидандир.

Пахта тозалаш саноати министрлиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Госкомсельхозтехника»нинг бир қанча корхоналарида ҳозиргача мол ишлаб чиқариш ташкил этилмаяпти. Олмалиқ, Самарқанд химия заводлари, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Андижондаги «Электродвигатель» заводи ва бошқа баъзи корхоналарда ҳам аҳвол шундай.

Кунда керак бўладиган кўпдан кўп хилма-хил маҳсулотлар борки, уларни ишлаб чиқаришни ҳамма ерда йўлга қўйиш мумкин ва лозим. Ўртоқ Ю. В. Андропов «Бир қанча оддий молларни ишлаб чиқариш масаласи ҳатто СССР Госпланида ҳал этилишини нормал ҳол деб бўлмайди. Бу юмушни маҳаллий органлар ўз зиммасига олиб, уни ҳал этиш учун тўла-тўкис жавобгар бўлишлари керак» деб таъкидлаганида айни шуни назарда тутганди.

Металл ва ёғоч ишлаш, тикувчилик, шойи тўқиш, трикотаж тўқиш, кўнчилик ва бошқа саноат тармоқларининг чиқитларини, шунингдек минерал ва ўсимлик хом ашёсини янада сабот билан қидириб топиб, ишлаб чиқаришга солиш лозим. Бу эса йилига 120—130 миллион сўмлик қўшимча истеъмол моллари олишга имкон беради.

Бозорда тобора мол кўпайиши, талабларнинг ортиб бориши шароитида маҳсулотнинг сифати ва янгилиги масалалари биринчи даражали аҳамият касб этмоқда. Республикада маҳсулотлари чиндан ҳам харидорларга манзур бўлган кўпгина корхоналар бор. Аммо бир қанча корхоналарда стандарт ва техник шартлардан жиддий чекинишлар бўлишига йўл қўйилмоқда, эталон намуналарга мос келмайдиган, эскирган конструкция ва моделдаги буюмлар чиқарилмоқда.

Бир қанча корхоналар коллективларининг юқори сифатли халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириш борасидаги ташаббуслари тўғрисидаги КПСС Марказий Комитетининг қарорига амал қилиб, ассортимент ва сифатини янада яхшилаш учун резервларни сабот билан излаб топиш, харидоргир маҳсулотлар тайёрлашни ўзлаштириш зарур. Сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришни тамомила тўхтатиш керак. Ҳар бир коллективда фабрика ва завод маркаси шарафи учун муттасил кураш олиб борилмоғи даркор.

Энг яхши янги маҳсулотлар очиқ конкурсларини ўтказиб туришни кенг йўлга қўйиш, халқ учун мол ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш учун социалистик мусобақада энг юксак кўрсаткичларга эришган илғор коллективларга кўчма Қизил байроқлар ва мукофотлар бериш лозим.

Савдо билан саноатнинг амалий ҳамкорлиги яхши йўлга қўйилмас экан, мол ишлаб чиқариш структурасини энг мақбул, харидорлар талабига мос шакллантириб мол сифати ва хилини яхшилаб бўлмайди.

Докладчи «Б» группа тармоқлари объектлари қурилишининг бориши каби муҳим масалага тўхталади. Бу соҳада ўтган йилларга нисбатан аҳвол қийинлашди. Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Главташкентстрой», «Госкомводстрой», «Узколхозстрой» буюртмачилари, Советларнинг ижроия комитетлари белгиланган графиклар бажарилишини, мол ишлаб чиқариш билан алоқадор фойдаланишга топшириладиган объектлар ўз вақтида ишга туширилишини таъминлашлари, янги йилга ўтадиган қурилишлар бўйича эса шу йилга мўлжалланган ишлар ҳажмини бажаришлари лозим.

Аҳолига савдо хизмати ва маиший хизматни яхшилаш муҳим бўғин ҳисобланади. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида қиёсий нархлардаги товар обороти ҳажми 13 процент кўпайиб, шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида 5,5 процент ортди. Шу билан бирга Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари жиддий камчиликларга йўл қўйишлари натижасида кўп йиллар мобайнида биринчи марта йилнинг биринчи ярмидаги чакана товар обороти плани бажарилмай қолди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш борасида эришилган даража ҳали талабларга мос эмас. Бевосита меҳнат коллективларида, уй-жой массивларида янги савдо точкаларини барпо этиш, маиший хизматни ташкил қилиш тажрибаларини кенг ёйиш ва қўллаб-қувватлашга лойиқдир. Савдо ва маиший хизмат корхоналари тармоқларини ҳамма ерда кенгайтириб бориш, уларнинг иш режимини такомиллаштириш, ходимларнинг профессионал маҳоратини ошириш, уларда ҳалоллик, камчиликларга нисбатан муросасизлик руҳини тарбиялаш керак.

Шу кенгашда мавжуд резервлар ва имкониятларни сафарбар этиш, камчиликлар ва нуқсонларни тугатиш юзасидан конкрет чораларни кенг кўламда муҳокама қилиш халққа мол ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уларнинг хилини ошириш, сифатини яхшилаш борасидаги бутун ишлар даражасини анча юксалтиришга имкон беради.

Бунинг учун реал имкониятларга эгамиз. Аввало, саноатнинг ихтисослашган тармоқларида ишлаб чиқариш қувватлари юз процент банд бўлишини таъминлаш, янги илғор технологияни кенг жорий этиш, қўл меҳнатини камайтириш, янгидан ишга туширилаётган корхона ва цехлар нормадаги муддатларда ўзлаштирилиши юзасидан барча тайёргарлик ишларини барвақт ўтказиш даркор. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш билан ҳали банд бўлмаган, ихтисослашмаган ҳар бир корхона бўйича ишлаб чиқариладиган мол ҳажми ва номенклатурасини яқин фурсатда узил-кесил белгилаб бериш лозим. Умуман «А» группа тармоғи бўйича мол ишлаб чиқаришни кескин равишда кўпайтириб, унинг ҳажмини иш ҳақи фонди даражасигача етказиш керак.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. У. Умаров, Ўзбекистон ССР пахта тозалаш саноати министри В. У. Усмонов, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. К. Камолов, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри М. Ҳ. Қурбонов, В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В. Н. Сивец, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов, республика маиший хизмат министри В. П. Куксенко қатнашдилар.

Республика партия-хўжалик активининг кенгашида КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов нутқ сўзлади.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

(И. В. Капитонов ва Ш. Р. Рашидов ўртоқларнинг нутқлари 1 ва 2-саҳифаларда берилди).

Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг қарорларига, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг кўрсатмаларига амал қилиб, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилашдек жуда муҳим умумдавлат вазифаси муваффақиятли ҳал этилиши учун зарур ҳамма ишларни қиладилар, деб ишонч билдирдилар.

Кенгаш ишида СССР енгил саноат министри Н. Н. Тарасов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари Е. А. Айтмуротов, И. Г. Анисимкин, В. К. Михайлов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, И. Б. Усмонхўжаев иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ҲАМКОРЛИК ВА ТИНЧЛИК МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

ГДР пойтахти Берлинда 19 октябрь куни Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессияси XXXVII мажлисида қатнашган Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар делегациялари бошлиқлари, коммунистик ва ишчи партиялар Марказий Комитетлари секретарларининг учрашуви бўлди.

Учрашувда қуйидагилар қатнашдилар:

Болгария Халқ Республикасидан — БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, БХР Министрлар Совети Раиси Г. Филипов, БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари О. Дойнов, БКП Марказий Комитети секретари К. Зарев;

Венгрия Халқ Республикасидан — ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВХР Министрлар Совети Раиси Д. Лазар, ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Ф. Хавоиш;

Вьетнам Социалистик Республикасидан — ВКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ВСР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари То Хиу;

Германия Демократик Республикасидан — ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ГДР Министрлар Совети Раиси В. Штоф, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Г. Миттаг, ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари П. Фернер;

Куба Республикасидан — Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёссий бюросининг аъзоси, Куба Республикаси Давлат Кенгаши Раисининг ва Министрлар Совети Раисининг ўринбосари К. Р. Родригес, Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Л. Сото;

Монголия Халқ Республикасидан — МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, МХР Министрлар Совети Раиси Ж. Батмунх, МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Д. Гомбожав;

Польша Халқ Республикасидан — ПБИП Марказий Комитети Биринчи секретари, ПХР Министрлар Совети Раиси В. Ярузельский, ПБИП Марказий Комитети секретари М. Горивода, ПХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари З. Мадей;

Руминия Социалистик Республикасидан — РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитети аъзоси, РСР ҳукумати Бош министри К. Дэскэлеску, РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитети аъзоси, Марказий Комитет секретари И. Вердец, РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитети аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари М. Добреску;

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Тихонов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари В. И. Долгих, КПСС Марказий Комитети секретари Н. И. Рижков;

Чехословакия Социалистик Республикасидан — ЧКП Марказий Комитети Президиуми аъзоси, ЧССР ҳукумати Раиси Л. Штроугал, ЧКП Марказий Комитети Президиуми аъзоси, Марказий Комитет секретари М. Якеш, ЧКП Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари И. Гаман.

Учрашувда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг олий даражадаги иқтисодий кенгашига тайёргарлик билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

Учрашув самимий, ўртоқларча вазиятда ўтди.

• Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

Маиший ҳизмат кўрсатиш такомиллаштирилсин

Бугунги кунда «Зангори экран» шаҳар ишлаб чиқариш бирлашмаси йирик замонавий корхона бўлиб, унда етти юзга яқин киши хизмат қилмоқда. Улар беш йиллик бошидан буён аҳолига 7667,1 минг сўмлик хизмат кўрсатдилар. Бу — кўзда тутилганидан 244,1 минг сўмлик зиёддир. Беш йилликнинг марказий йилида улар янада ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Тўққиз ойлик план 28 сентябрда — муддатидан илгари адо этилди. Пландан ташқари 29,5 минг сўмлик хизмат кўрсатилди. Зарбдор меҳнат муносиб баҳоланди. Бирлашма коллективи хизмат кўрсатиш корхоналари ўртасидаги республика ва шаҳар социалистик мусобақасида шу йилнинг иккинчи квартали якунларига кўра биринчи ўринни эгаллади.

Бироқ бирлашманинг ҳисобот-сайлов партия йиғилишида фахр билан айтиб ўтилган бу ғолибона рақамлар аҳолига хизмат кўрсатишнинг ана шу муҳим соҳаси фаолиятида ҳали кўпгина нуқсонлардан кўз юмдира олмайди. Теле ва радиоаппаратуралари ремонти паст савияда бажарилгани, айрим радиомеханикларнинг бажарилган иш учун прейскурант баҳоларига риоя қилмаганликлари ҳолларига кўпчилигимиз дуч келганмиз. «Зангори экран» коммунистлари ана шу фактлардан кўз юма олмайдилар. Йиғилиш шуни кўрсатдики, коммунистлар бирлашма бўйича амалга оширилаётган ишлар етарли даражага кўтарилмаганлигидан, партия ва ҳукуматимизнинг хизмат кўрсатиш борасидаги қарорларини бажаришда ҳали юксак кўрсаткичларни қўлга кирита олмаганликлари д а н жиддий ташвишланмоқдалар.

Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш биринчи галдаги вазифадир. Бунда коммунистлар авангардлик ролини ўйнашлари керак. Бироқ амалда ҳаммавақт ҳам шундай бўлавермайди. Йиғилиш қатнашчиларини яна бир факт жуда ташвишлантирди: шахсий йиллик планларини бажариб қўйган 34 радиомеханик орасида бирорта ҳам КПСС аъзоси йўқ экан. Ташкилотчилик ишларининг бўшаштириб юборилиши оқибатида Ҳамза ва Ленин районларининг телеательелари, «Цвет» ательеси тўққиз ойлик топшириқни бажара олмади. Бу коллективлар 15,9 минг сўм фойда бермади.

Хўш, бу аҳволдан қандай қилиб қутилиш мумкин? Бунинг учун аввало меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ташкилотчилик ишларини кучайтириш керак. Бу борада Сергели райони телеательесида бир мунча жонланиш юз берди. Унинг бошлиғи этиб яхши бир ташкилотчини тайинлашди. Агар ўтган йили бу ерда радиомеханикларнинг 46 проценти план-топшириқларини бажармаган бўлса, бу йил бу рақам 6 тага тушди. Шуни ҳам айтиш кераки, ательега йил мобайнида мижозлардан бирорта ҳам шикоят тушмади. Шу сабабли Сергели райони телеательеси коллективини Куйбишев райони телеательеси коллективи билан бир қаторда ҳақли равишда энг илғорлар сафига қўшиш мумкин.

Йиғилиш қатнашчилари бир хил меҳнат шароитида нега ҳамма юксак унум ва сифат билан меҳнат қилмаслиги сабабларини ҳар томонлама муҳокама қилдилар. Унда партиявий ишларнинг етарли эмаслиги ҳам кўрсатиб ўтилди. Партия бюроси ўз мажлисларига муҳим масалаларни жуда кам қўйди, маъмурият фаолиятини назорат қилиш бўйича комиссия деярли ишламади, партия бюроси мажлислари ва йиғилишларида телеательеларнинг ва унинг филиаллари раҳбарларининг планларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботлари тингланмади ва ҳоланки, коммунистлар ана шу хусусда бундан аввалги ҳисобот-сайлов йиғилишида ҳам жон куйдириб гапиришган эди. Шунингдек, Устав талабларининг бажарилиши тўғрисидаги коммунистларнинг ҳисоботларини тинглаш ҳам практика қилинмади. Йиғилишда ишлаб чиқариш резервларидан фойдаланиш масалаларига ҳам муҳим эътибор қаратилди. Бу ишнинг бригада методи усулидир. Шунингдек, аҳолига хизмат кўрсатиш савиясини ошириш, радиомеханикларнинг малакасини такомиллаштириш, уларни замонавий жиҳозлар ва асбоб-ускуналар билан таъминлаш ҳам ишлаб чиқариш резервларининг муҳим бўғинини ташкил этади. «Зангори экран» корхоналарини мустаҳкамлаш, уларнинг фаолияти ҳамда ишлари даражасини ошириш, радиодетаътеллар билан таъминлашни яхшилаш, меҳнат коллективларининг бир маромда ишлаши учун бутун имкониятларни яратиш — бундан кейинги истиқболда турган муҳим вазифалардир.

А. ЖАБСКИЙ.

БИЗ ҲАММАМИЗ—ПАХТАКОРМИЗ

«ОҚ ОЛТИН»—ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 21 октябрга бўлган маълумот.

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Хоразм	1,77	85,37	1,30	44,11
Тошкент	1,55	79,69	1,20	66,06
ҚҚАССР	1,77	78,89	1,51	51,80
Бухоро	0,96	74,28	0,13	7,64
Навоий	1,71	62,91	0,84	16,32
Қашқадарё	1,72	62,76	1,33	33,80
Фарғона	1,15	61,82	0,25	6,99
Наманган	1,45	61,65	1,04	33,97
Сирдарё	1,35	60,90	0,84	53,00
Сурхондарё	1,17	60,13	0,69	32,35
Самарқанд	1,48	59,31	0,89	19,58
Андижон	1,15	59,29	0,41	16,13
Жиззах	1,30	55,57	0,77	54,56
Республика бўйича:	1,40	65,77	0,85	33,84

«Тошкент оқшоми» «Вечерний Ташкент» газеталари, Ўзбекистон радиоси ва «Главташпассавтотранс» бошқармасининг оталиқдаги областлар пахта далаларидаги матбуот маркази

Махсус мухбирларимиз Ҳ. Икромов, А. Хатамов, А. Эгамназаров, А. Абдуразزоқовлар Сирдарё областидан хабар қиладилар.

Олти миллион йўлларида

27. ҲАММА ШАРОИТ МУҲАЙЁ

Жиззах ва Сирдарёга бораверишдаги катта Ўзбек трактида кўплаб «Жигули»ларни учратиш мумкин. Уларнинг ҳайдовчилари ҳам пахта ташвиши билан банд. Негаки, уларнинг ўғил ва қизлари қўриқ ер пахтазорларида пахтакорлар оғирини енгил қилишяпти. Улар республикамизнинг улкан «оқ олтин» хирмонига ўз муносиб ҳиссаларини қўшишга интилишяпти. Ўрта Осиё медицина педиатрия институти студентлари меҳнат қилаётган Сирдарё область Ильич районидаги Титов номли совхозда бўлганимизда институт пахта штабининг статисти, медицина фанлари кандидати Маҳмуд Шаропов қизиқ савол бериб қолди:

— Шаҳарда одам анча сийраклашиб қолган бўлса керак-а. Ахир биргина бизнинг институтимиздан 3 минг 700 дан зиёд йигит ва қизлар пахта теришяпти.

Биз унга ва штаб машинистикасига ҳақиқатан ҳам шаҳарда минг-минглаб йигит ва қиз — студентларнинг ўрни билиниб турган ҳақида гапириб бердик. Бенхтиёр студентлар пахта тераётган пайкалга йўл олаётганимизда эса ҳаммамиз учун оддий, тушунарли бўлган соғинч туйғуси ҳақида гап кетди.

Машинамиз 1-педиатрия факультетининг III курс студентлари пахта тераётган бригада дала шийпонида тўхтади. Бу ерда 65 йигит ва қиз теримда қатнашаётган экан. Шинам дала шийпонида студентлар эндигина тушлик қилиб бўлишган, суҳбатлашишга жуда қулай имкониятлар туғилган эди. Медицина фанлари кандидатлари Марк Вильямович Менин ва Григорий Давидович Медведевлар бу ерда студентларга ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилгани, айниқса овқат лаззати ҳақида мамнуният билан гапиришди.

Айни шу бригадада студентлар кунлик терим суръатини бутун институт бўйича кескин оширишга муваффақ бўлишди. Бу ерда бешта звено тузилган. Ҳамид Эгамбердиев бошлиқ звено теримда пешқадамлик қиляпти. Муборак Мамадалиева, Бахтиёр Алимов, Раъно Ўтамалиева сингари студентлар 100—120 килограммдан «оқ олтин» тўкмоқдалар.

Илғор теримчилардан бири Гавҳар Аҳророва билан суҳбатлашдик.

— Тўғри, биз уйимиздан анча олисда, чўл бағрида ишлаяпмиз, — дейди у. — Келганимизга ҳам анча кун бўлиб қолди. Ростини айтсам, уйдагиларни бирам соғиндимки...

Отаси Ғаффор ака пенсияда, онаси Ҳадича опа уй бекаси экан. Уста Ширин кўчасида туришар экан. Яқингинада чой ичиб ўтиришган бир тўп қизлар гап ота-она ҳақида бораётганини эшитиб, суҳбатимизга қўшилишди.

— Менинг адам «Ташгипросельхоз»да катта инженер бўлиб ишлайдилар. Абдусаттор ака десангиз ҳамма билади, — деди институт III курс студенти Лола Абдураҳмонова, — Олой бозори ёнидаги уйда турамиз. Улар биздан асло хавотир олишмасин, айтинг.

Наргиза Ҳожибекова Чилонзорда истиқомат қиларкан.

— Менинг акам Улуғбек ҳам шу райондаги 5-«а» совхозида пахта теряпти, — деди у. — Шунинг учунми, кўнглим анча тўқ.

Наргиза Музаффаровананинг отаси Акбар ака эса «Узбексельмаш» заводида цех мастери бўлиб ишлар экан. Онаси Мавжуда опа пенсияда, уй бекаси.

— Мабодо Бодомзорга йўлингиз тушиб қолса, бизнинг соғ-саломат, қувнаб юрганимизни айтиб қўйинглар, — деди у.

Кези келганда оқшомхонларга биз шуни айтиб ўтмоқчимизки, теримда қатнашаётган студентларнинг ҳол-аҳволидан меҳрибон мураббийлари — ўқитувчилари, совхоз маъмурияти вакиллари мунтазам хабар олиб туришибди.

— Тошкентликлар-ку ҳар қалай уйлари яқинда экан, кўнгиллари тўқ. Мен эса Қашқадарё областидан келганман, — деди шу пайт суҳбатимизга қўшилган Раъно Темирова. Синглим Лола Арнасой районида пахта теряпти. Лекин биз қаерда бўлмайлик, республикамиз «оқ олтин» хирмонига муносиб ҳиссамизни қўшаётганимиздан фахрланамиз.

Ассистент Татьяна Чистякова бу ерда врач сифатида студентларга хизмат кўрсатаётган экан.

— Бирортасининг иситмаси кўтарилиши у ёқда турсин, ҳатто боши хиёл оғригудек бўлса парвона бўлиб турамиз, — деди у. — Ўзим институт кафедраларидан бирида ишлайман. Мени студентларнинг ҳол-аҳволидан ҳар соатда хабардор бўлиб туриш учун юборишган. То терим мавсуми тугагунча шу ерда бўламан.

Титов номли совхознинг 4-бўлимидаги Абдумалик Ҳолбоев бошчилик қилаётган 2-бригада пахтазорларида бу йил ҳосил мўл. Уни тез ва соз териб олишда студентлар катта ҳиммат кўрсатишяпти. Азиз ота-оналаримиз хотиржам бўлсинлар, бизга ҳамма шароит муҳайё, кўнгиллари тўқ бўлаверсин!

Ушбу суратларда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг Мирзачўл районидаги «Совет Россияси» совхозида пахта тераётган 3-курс студентлари Мунира Пардаева (чапда) ва Назира Ўразоваларни кўриб турибсиз. Бу ёшлар ғайрат билан меҳнат қилиб, кунига хирмонга 150—160 килограмм «оқ олтин» тўкишяпти.

Т. Каримов фотолари.

ҚУЛАЙ ВА ПУХТА

Тошкент тажриба-механика ремонт-экскаватор заводининг Андижондаги филиалида оғир юк панеллар ташийдиган прицеплар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Булар вазни 20 тонна келадиган бинокорлик конструкцияларини ташиш учун мўлжаллангандир.

Андижонда ишлаб чиқарилаётган панель ташийдиган прицеплар оддий бўлиб, фойдаланиш учун қулайдир. Уларнинг конструкцияси машиналар бурилган чоқда юкнинг ағдарилиб кетмаслигини таъминлайди, дарз пайдо бўлишини соқит этади.

Филиал коллективи сув хўжалиги объектлари қурилишида қўлланиладиган ўн саккиз метрли темир-бетон тўсинлар ташиш учун прицеплар ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқда.

Республика бўйлаб

«Сирдарьяирстрой» трестига қарашли 1-механизациялашган кўчма колоннадан экскаватор машинисти Александр Соловьев шахсий беш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Механизатор бу муваффақиятга машинани яхши билганлиги туфайли эришди. У юксак меҳнат унумдорлигигагина эмас, шу билан бирга ишнинг юқори сифатли бўлишига ҳам эришмоқда. А. Соловьев шу беш йилликнинг охиригача яна беш йиллик планини бажаришга қарор қилди.

•

Балиқчи районидаги М. Горький номли совхоздан М. Уралов бошлиқ полизчилар бригадаси бу йил зўр ғайрат билан меҳнат қилди. Бригада аъзолари давлатга 1200 тоннадан кўпроқ ширин-шакар қовун ва тарвуз топширдилар. Бу — планда белгиланганидан анча кўпдир. Бу муваффақиятга хўжалик ҳисобини жорий этиш туфайли эришилди. Хўжалик ҳисоби полизчиларнинг меҳнатининг пировард натижаларидан манфаатдорлигини оширди.

•

Фарғона районидаги Миндона обод қишлоғида икки юз ўринга мўлжалланган колхозлараро янги касалхона ишга тушди. Икки қаватли корпусларда энг янги медицина аппаратлари билан жиҳозланган беш бўлим жойлашди. Янги касалхона яқин атрофдаги тўртта колхоз пахтакорларига хизмат қиладиган бўлади.

•

«Навоимрамор» бирлашмасининг меҳнатчилари энди ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда санаторий-курорт даволашининг тўла курсини ўтишлари мумкин. Ер ости бойликларини ўзлаштирувчилар посёлкаси — Ғазғонда санаторий-профилакторий очилди. Унда қарийб бир минг киши ҳар йили даволаниб ўз саломатлигини яхшилаши мумкин.

•

Марҳамат районидаги Полвонтош посёлкасида қишлоқ ҳунар-техника билим юрти очилди. Бу ерда ҳар йили 400 нафар малакали ғишт терувчи, бетончи ва пардозловчи кадрлар тайёрланади. Андижон областида ўн биринчи беш йилликнинг охиригача бешта ҳунар-техника билим юртини очиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

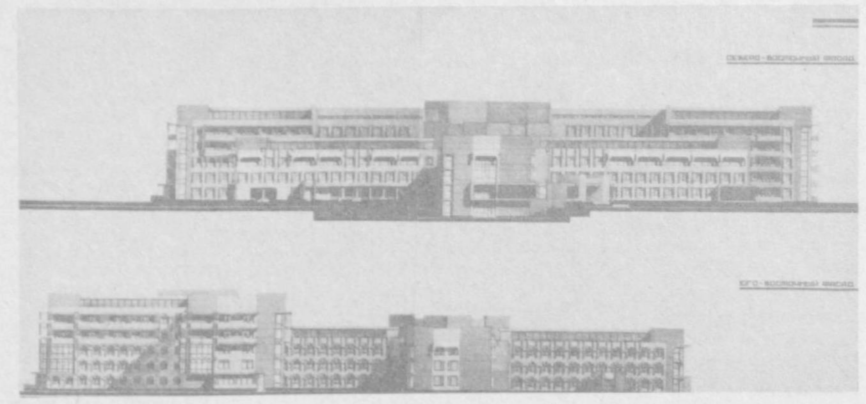

• Бош пландан бир лавҳа

КЎП ПРОФИЛЛИ ШИФОХОНА

КПСС XXVI съезди тасдиқлаган «СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ҳамда 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»да соғлиқни сақлаш муассасаларининг моддий-техника базасини ривожлантириш ва такомиллаштириш, шунингдек, кўп профилли ва ихтисослаштирилган медицина муассасаларини қуриш зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Бу йўналиш бўйича республикамизда ҳам талай ишлар қилиняпти. Чунончи, «ГипроНИИздрав» институтининг Ўрта Осиё филиали мутахассисларининг лойиҳаси бўйича Жиззах шаҳрида 600 ўринли кўп профилли шифохона қурилиши бошлаб юборилди. Лойиҳа авторлари — архитекторлар И. А. Шихалибеков, Л. В. Иконникова, конструкторлар Н. В. Мишина, А. Б. Макаров, технолог Г. И. Шпирко янги шифохонада беморларнинг даволаниши учун барча шарт-шароитларни яратиб беришни ҳисобга олишган.

Шифохонанинг бош корпуси бешта уч қаватли ва бешта беш қаватли блоклардан ташкил топади. Улар бир-бири билан композицион ҳолда туташади.

Уч қаватли блокларда катталар ва болалар учун қабул бўлимлари, анестезиология ва реанимация, функционал диагностика ва рентген бўлимлари, операция блоки, марказий стерилизация бўлими, лабораториялар ва маъмурий хоналар жойлашади.

Беш қаватли корпуслардан эса хирургия, кардиология, терапевтика ва педиатрия бўлимлари жой олади.

Жиззахда қурилаётган бу 600 ўринли кўп профилли шифохона лойиҳаси Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг «Фан — ишлаб чиқаришга» — 83» экспозициясида намойиш этиш учун тақдим этилган.

Э. ВИЛЬКЕВИЧ,
«ГипроНИИздрав» институтининг Ўрта Осиё филиали илмий-техника ахбороти группаси раҳбари.

Е. ШВАРОВА,
илмий-техника ахбороти группаси инженери.

* * *

СУРАТДА: кўп профилли шифохонанинг макет кўриниши.

САНЪАТ ОЛАМИДА

□

Россини ва генерал

Машҳур итальян композитори Джоакино Россини (1792—1868 «Севилья сартароши» операси ва бир қанча симфоник асарлар автори) Болонья шаҳрида яшаганида итальянларни Австрия зулмига қарши курашга илҳомлантирувчи қўшиқ яратди. Шаҳар Австрия қўшинлари қарамоғида бўлганлиги сабабли ёш композиторнинг ҳаётига хавф туғилади. Бироқ, бу ердан чиқиб кетиш учун фақат генералнинг рухсатига эга бўлиш лозим эди. Россини рухсатнома олиш учун унга мурожаат қилди.

— Сиз ким бўласиз?— сўради Австрия генерали.

Композитор хаёлига тўғри келган фамилияни айтиб, қатъий сўзлашда давом этди:

— Мен созанда ва композиторман, аммо анави қароқчи Россинига ўхшаб, ҳар хил бўлмағур инқилобий қўшиқлар ёзмайман. Австрияга ўз муносабатим ва севгим рамзи сифатида сизга бағишлаб ажойиб ҳарбий марш ёзганман.

Россини ноталар ёзилган варақдаги маршни генералга узатиб, эвазига ундан рухсатнома олади.

Эртаси куни генералнинг кўрсатмасига биноан Австрия ҳарбий қўшинлар духовой оркестри маршни ўрганиб, уни шаҳар майдонида ижро этди. Аслида бу асар ўша курашга илҳомлантирувчи қўшиқнинг музикаси эди.

Шаҳар халқи ўзларига таниш оҳангга якдиллик билан бир овоздан жўр бўлдилар. Генералнинг бу воқеадан тутоқиши ва буюк композиторнинг Болонья шаҳридан олисда эканидан ҳарбийларнинг афсусланишини шаҳар аҳли мароқ билан кузатади.

Р. НЕЪМАТОВ.

АЖОЙИБ НАСИҲАТЛАР

Ҳикматнома

● Ростгўйнинг ҳамиша юзи ёруғ, дили шод бўлади.

● Муҳиббий айтади:

Шодликдан ҳамиша топай десанг бўй,
Уйимда ҳар куни бўлсин десанг тўй,
Ғам ила қайғулар қолмасин десанг,
Ростгўй бўл, ростгўй бўл, ростгўй бўл, ростгўй!

● Энг яхши нарсалардан бири — олис йўлга чиққанда муносиб дўст билан қурилган суҳбатдир. Ёқимли дўст суҳбати олис йўлни яқин қилади.

● Муҳиббий айтади:

Олис туюлади сенга яқин йўл,
Йўлдаги ҳамдаминг бўлса агар гўл.
Йўлдошинг ақлли, хушсуҳбат бўлса,
Яқиндир йўлларинг, бўлса ҳамки мўл.

● Чўққига чиқиб, харсанг тош қулатиш бировнинг миннатини кўтаришдан енгилроқ.

● Одамларга зиён етказиш ўз умрига зарар етказишдир.

ПОКИЗА ХУЛҚ

● Билгинки, инсон ўз хилқати билан икки йўлга юришга қодир. Аввало у ўз феълини яхшилаши, хулқини поклаши, қалбини мусаффо қила олиши, ёки ёмон феълларга ўрганиб, разолат ботқоғига ботиши мумкин. Инсон ёшлигидан шу икки йўлнинг қай бирига мойил бўлса, бора-бора бу феъллар унинг табиатига мустаҳкам ўрнашиб бораверади.

● Муҳиббий айтади:

Баъзан шодлик дамлар келади,
Дил ёритиб шамлар келади.
Баъзан бир бор хато қилдингми,
Қўша-қўша ғамлар келади.

● Инсон ўз-ўзини покизалаши учун доимо улуғликка етказувчи, саховатни барпо қилувчи, азизлик келтирувчи хислатларни эгаллашга интилиши ва буларни камайтирадиган феъллардан узоқлашиш йўлини қидириши лозим. Бундай хислатларга эга бўлишда эса, аввало ота-онанинг тарбияси ва таъсири кучли бўлиши зарур.

● Муҳиббий айтади:

Овқатинг шўр бўлса, тузда нима айб?
Ҳосилинг ғўр бўлса, кузда нима айб?
Ногирон туғилсанг сабабчиси ким,
Оғиз қийшиқ бўлса, сўзда нима айб?

● **Ҳикоят.** Икки даъвогарни қозининг ҳузурига олиб келишди. Ҳар иккови ҳам бир нарса устида бир-бирига даъво қилишар эди. Қози биринчи даъвогарга қараб:

— Гувоҳинг ким?— деди.

— Худо!— деб жавоб берди даъвогар.

Мавлоно Қутбуддин Шерозий ҳам шу ерда ҳозир эди. У даъвогарга қараб:

— Гувоҳликка шундай кишини кўрсатгинки, қози уни танийдиган бўлсин!— деди.

● **Ҳикоят.** Мавлоно Қутбуддин бадбашара ва бадфеъл бир одамдан:

— Исминг нима?— деб сўради.

— Одам!— деб жавоб берди у.

— Сенга Одам деб исм қўйган кишига раҳматлар бўлсинки, агар бошқа исм қўйганда одамлигингни одамлар қаердан билишарди!— деди Мавлоно Қутбуддин.

М. ҲАСАНОВ тайёрлаган.

Шанба оқшоми

• Қизиқарли пазандалик

ЛОЙХЎРЛИК ОДАТИ

Лойхўрлик фанда геофагия деб юритилади. Бу сўз лотинчадан олинган бўлиб, «гео» — ер, лой, кесак маъносида, «фагия» эса емоқ дегани. Тарихий манбаларда айтилишича, қадимги ацтек қабилалари Мексикадаги бир кўлнинг остидан лой қазиб олиб, овқат сифатида истеъмол этишган, бу лойнинг мазаси худди пишлоқни эслатган. Қадимги японлар ҳам бир турдаги лойдан нон ёпиб ейишар экан. Лой-нонни яқин-яқинда Судандаги кўчманчи бербер қабилалари ҳам истеъмол этишган. Ўрта асрларда Испанияда ҳам лойхўрлик одат бўлганлиги маълум.

Лойхўрлик ўзбекларда ўтмишда ва қисман ҳозир ҳам бор. Егулик лой, бу кулранг тусдаги гилбутадир. Гилбутани ҳомиладор аёллар «бош қоронғи» бўлганларида, тетапоя гўдакларга суяги қотиш ва тишини мустаҳкамлаш мақсадида берилади.

Гилбута аслида денгиз балчиғидир. «Гил» —лой, «бута» — ўсимлик маъносида. Эҳтимол қандайдир ўсимликдан ажралган органик моддалар лой билан бирикиб, уни егулик қилиб қўяр, бироқ бу масала ҳанузгача тўла ўрганилмаган.

Гилбута ейишга сабаб ҳомиланинг такомил топиши ва туғилган боланинг ўсиши учун аъзоларга фосфор, калий, кальций, магний каби минерал моддаларнинг тузлари зарур бўлади. Бу моддалар мева ҳамда сабзавотларда мавжуд. Агар шу моддалар етишмаса ёш бола кесак, тупроқ, лой, қум, бўр ва товуқ тухумининг пўстини еб қўяди. Бу касаллик ҳисобланиб, ўтмишда гилбута дори сифатида ишлатилган, эндиликда шу мақсадда аптекаларда сотиладиган кальцийнинг глюканати таблеткалари ишлатилади.

Лойхўрлик одати Приморье ва Узоқ Шарқда тунгуслар ва ламутлар орасида ҳам борлиги аниқланган. Узоқ Шарқнинг Шимолий қисмидаги денгиз қирғоқларида ва Анадир дарёсининг қуйи оқимларида оппоқ тусдаги лой қатламлари учрар экан, буни қазиб олишиб «ер қаймоғи» деган ном билан аташар, ҳузур қилиб ейишар экан. Лойхўрлик одати эндиликда Австралия, Океания ва Африкада яшовчи айрим қабилалар орасида ҳам мавжудлиги аниқланган.

Лойхўрликнинг пазандаликка таъсирини биз қадимги японлар, Судандаги берберлар мисолида кўриб ўтдик. Саҳройи Кабирдаги яна бир кўчманчи қабила тупроқни зиравор сифатида овқатга ишлатади, мексикаликлар ўзларининг маккажўхори барги ва унидан тайёрланадиган «тортилас» деб аталувчи шарафли таомига бўр — кальций карбонат қўшиб пиширишади. Инглиз пазандалигида ҳам бўр қўшилган хамирдан нон ёпиш одати бор.

Гап шундаки, гилбута, оқ лой, бўр таркибида минераль моддалардан ташқари, яна шундай моддалар қаторига кирмайдиган ва инсон аъзолари учун зарур бўлган кремний, гликозем (алюминий оксиди) мавжуд. Бу моддалар киши ошқозонидаги кислота — ишқорни тартибга солади, суяк ва тишларни мустаҳкамлайди. Албатта, ейиладиган лой тоза жойлардан олиниши ва микроорганизмлардан халос қилиниши зарур.

К. МАҲМУДОВ.

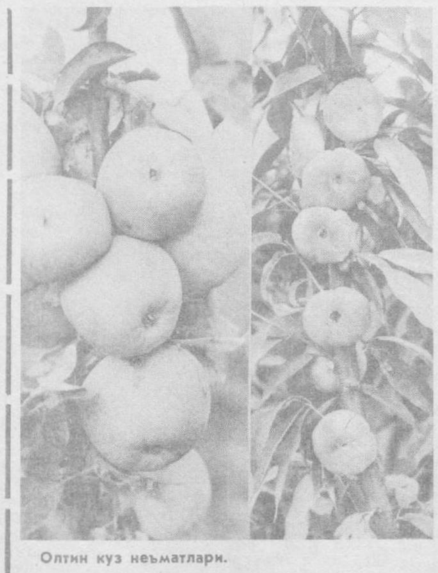

Олтин куз неъматлари.

Х. Мирзакаримов фотоэтюди.

ҲАЙВОНОТ ОЛАМИНИ ЎРГАНАМИЗ

Омадли овчи

Швейцариянинг Франкендорф жамоаси мислсиз кўпайиб кетган сичқонлардан тезда қутилиш мақсадида ҳар бир йўқ қилинган кемирувчи учун бир франк мукофот белгилади. Бундай мантиқан ўринли тадбир жамоани молиявий инқирозига сабаб бўлди. Бу ҳолга Даниэль исмли мактаб ўқувчиси айбдор бўлди. У сичқонларни пашша каби тутиб шундай қийратдики, бир неча ой ичида икки ярим минг кемирувчига қирон келтирди. Омадли ўспирин овчига тўланадиган мукофот жамоани жиддий молиявий издан чиқарди.

Филлар норози

Суматра оролининг жанубини янги аграр районларга айлантириш мақсадида бу ердаги ёввойи филларнинг катта тўдасини бошқа жойга кўчириш Индонезия ҳукуматига 300 минг долларга тушди.

Бу компания 40 кун давом этди. Вертолётлар, армия қисмлари ва кўнгиллилар иштирокида, дўмбира ва сурнайлар садолари остида тўдани таъқиб этиб, қадам етмас чангалзорларга «ҳайдаб» бордилар. Бироқ, филларга мазкур яшаш жойи ёқмади. «Компас» газетасининг хабар беришича, жониворлар уч ой ўтгач, чангалзордан чиқиб йўлга одамлар томонидан ўтқазилган ёш пальмаларни қўпориб, ўз жойларига қайтдилар.

Каптарлар мусобақаси

Ҳиндистоннинг жанубий штати — Тамилнад маркази Мадрасда почта каптарларининг мусобақаси бўлиб ўтди. «Қанотли алоқачилар» махсус контейнерларда келтирилган қўшни Кирнатак штати маркази Бангалордан старт олиб, маррага етиб келишга муваффақ бўлдилар.

360 километрлик масофани биринчи бўлиб инженер Ч. Арунанидх ўргатган каптар учиб ўтди. У маррани 4 соату, 40 минут вақт ичида эгаллади. Почта каптарининг бу кўрсаткичи соатига 40 километрни ташкил этади.

АЖОЙИБ ТОПИЛМА

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Астрономия институтида Галле кометасининг 1910 йилда ишланган портрети топилди.

Бу портретнинг алоҳида аҳамияти бор, чунки 1986 йилда комета йигирма саккизинчи марта қуёшга энг яқин масофадан ўтади. Шунда уни ерда туриб оддий кўз билан кузатиш мумкин бўлади. Кометани кўриш насиб бўлмаган XVIII аср инглиз олими Э. Галлей комета қуёш теварагида 76 йил даврийлик билан ёпиқ орбита бўйлаб ҳаракат қилишини ҳисоблаб чиқарганди. Ҳозир комета Сатурн орбитасини кесиб ўтмоқда.

Тошкентда топилган суратлар кометанинг қуёшга сўнгги яқинлашувини акс эттирган (мамлакатимизда сақланиб қолган) бирдан — бир суратлардир.

Биринчи бўлим якунланганда

«Тошкент оқшоми», «Вечерний Ташкент» газеталарининг соврини учун ўтказилаётган Бутуниттифоқ аёллар шашка турнирининг биринчи бўлим мусобақалари якунланди. Шу туфайли айрим хулосаларни чиқариш имкони вужудга келди.

Энг аввало, мусобақаларнинг ниҳоятда кескин ва муросасиз бўлаётганлигини таъкидлаш керак. Қатнашчилар ўзига хос жанговарлик кўрсатишмоқда. Ўйналган 40 партиядан фақат 12 таси дуранг билан якунланди. 14 қатнашчидан фақат 3 киши мағлубият аламини тотмади.

Иккинчидан, ёш шашкачиларнинг маҳорати кўзга яққол ташланмоқда. Улар кўп ғалабага эришганликлари бунинг далилидир. Турнир пешқадами 16 ёшли минсклик шашкачи Зоя Садовская барча 6 учрашувни ғалаба билан якунлади. Бундай йирик анжуман учун ниҳоятда ҳайратланарли натижа. 20 ёшли тошкентлик спортчи Ирина Кац билан ригалик Альбина Эрис ва тошкентлик Озода Аҳмедоваларнинг ҳисобида 3 тадан ғалаба бор.

Ёшлар қийин позицияларда тўғри йўл тутиш, муваффақиятли ҳимояланиш маҳоратини намойиш этишмоқда. Энг асосийси, ёшлар машҳур спортчилар олдида эсанкираб қолишаётгани йўқ. Балки тажрибали рақибларини енгишга муваффақ бўлишмоқда.

Қизларнинг ғалаба учун бор маҳоратларини ишга солаётганликларини ҳам таъкидлаш керак. Барча тур учрашувлари беш соатдан зиёд вақт давом этаётганлиги бунинг далилидир.

Ҳозир турнир жадвали қандай кўринишга эга? 6 очко тўплаган Зоя Садовская якка пешқадамлик қилаётир.

Иккинчи ўринда бораётган қизлар ўртасида мамлакат чемпиони уфалик Татьяна Огородникова пешқадамдан икки очко кам тўплаган. У ҳам ҳозирча мағлубиятга учраганн йўқ. Таня А. Эрисни ва С. Логачевани енгди.

Беш учрашувдан сўнг 3,5 очко тўплаган тошкентлик И. Кац унга етиб олиш имконига эга.

3,5 очкога эга бўлган А. Эрис тўртинчи ўринда боряпти. Л. Сохненко ва Озода Аҳмедозаларнинг активида 3 тадан очко бор.

А. Брохунова, О. Садовская ва З. Сафиналар 3 тадан очко тўплашди. Москвалик спортчи кучли рақиблар билан учрашувларни ўтказиб бўлди. Шу боисдан ҳам унда ҳали имкониятлар бор дейиш мумкин.

Шундай қилиб, турнирда ҳал қилувчи учрашувлар бошланмоқда.

Б. КАНИШЧИКЕР,
турнирнинг бош судьяси.

БИЛАСИЗМИ?

● **СССР дарёларининг узунлиги 8 миллион километр келади. Бунга фақат узунлиги 10 километрдан ортиқ бўлган дарёлар киради. Худди шундай дарёлар сони СССР да 200 мингга яқин.**

● **Мамлакатимиз дарёлари дунё замини океанларига йилига ўртача 326 миллион 800 минг тонна туз олиб келиб қуяди. Борди-ю дунё океанларидаги тузлар ажратиб олинса борми, у ҳолда қуруқликни 153 метр туз билан қопласа бўлади.**

● **Денгизларга дарёлар жуда кўп миқдорда турли хил оқизиқ жинсларини олиб келади. Худди шундай жинслар ҳисобига Нева дарёси йилига 50 квадрат метрдан кенгаймоқда. Агар дарё шу тарзда емирилса борми, уч минг йилдан кейин Кронштадт ва Ленинград қуруқлик орқали бир-бири билан туташиши мумкин бўлади.**

● **Сибирь дарёларининг Муз океанига олиб келадиган иссиқлик 3 миллиард тонна ёқилғини ёққанда чиқадиган иссиқликка тенгдир. Агар шу дарёлар бўлмаса, шимолнинг иқлими бундан ҳам совуқ бўлиши мумкин эди.**

● **Қайнаётган сувнинг ҳар бир метрида 900 килограмм юкни ўнинчи қаватга кўтарадиган энергия бор.**

● **Мисрда момақалдироқ 200 йилда атиги бир марта содир бўлган.**

Шанба фельетони

ОЛҚИШ ОЛМАГАН КЎЗБЎЯМАЧИЛИК

ЁКИ МАГАЗИНДАГИ ҲИЙЛА-НАЙРАНГЛАР

Бундан бир оз илгари шаҳримизда машҳур кўзбўямачилардан бири меҳмон бўлган эди. У Тошкент цирки саҳнасида антиқа кўзбўямачиликлар намойиш қилди. Унинг қўлида турли буюмлар ҳар хил шаклга кирар, бир хиллари бошқа буюмга айланиб қолар, рангларини ўзгартирар ёки мутлақо ғойиб бўларди. Кўзбўямачи ҳатто кишиларни ҳам қандайдир йўсинда бир жойдан бошқа ерга ўтказиб қўярди.

Залнинг биринчи қаторида ўрта бўйли, сочлари оппоқ, кўкрагига орден планкаларини тақиб олган нуроний отахон артистнинг ҳатти-ҳаракатларини диққат билан кузатиб турарди. Томоша тугагач Шавкат ака циркни тарк этмади. Саҳна орқасига ўтиб кўзбўямачи билан учраштириб қўйишларини илтимос қилди.

Артист чарчаган бўлса ҳам отахоннинг илтимосини ерда қолдирмади.

— Ўғлим,— деди Шавкат ака, — санъатингни мириқиб томоша қилдим. Бунга раҳмат. Фақат бу ҳунарларингни қандай қилаётганлигингни тагига етмадим. Шуни тушунтириб бера олмайсанми!

Артист бир неча кўзбўямачилик сирларини, бунда фойдаланадиган турли нарсаларни, унга ёрдамчилари кўмаклашишини қунт билан тушунтирди.

Шавкат ака уни диққат билан тинглади. Сўнг мийиғида кулиб, қуйидаги сўзлари билан артистни ҳанг-манг қилиб қўйди.

— Биласанми, ўғлим, бизда айрим кишилар кўзбўямачиликда сени орқада қолдириб кетади. Тағин уларга ҳеч қандай нарсалар ҳам, ёрдамчилар ҳам керак эмас.

— Ахир кўзбўямачилик санъатини эгаллаш учун неча йил ўқиш кераклигини биласизми!

— Сенинг бизнинг шаҳримизда баъзида шундай «истеъдодли», кўлбола кўзбўямачилар пайдо бўлиб қолишидан хабаринг бўлмаса керак. Мана мисол учун Собир Раҳимов райпищеторгига қарашли 49-озиқ-овқат магазинини олиб кўрайлик. Бу ерга 6 октябрда Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва қатнашчиларига сотишга мўлжаллаб 1117 килограмм мол гўшти олиб келинди. Унинг 294 килограмми сотилди. Магазин қошидаги ветеранлар советининг жамоатчилик комиссияси гўштнинг қолган қисмини шанба куни уруш қатнашчиларига сотиш учун қолдиришга қарор қилди. Кўз ўнгимизда катта сотувчи Ф. Раҳимбеков ҳали майдаланмаган гўштни холодильникка жойлаб қўйди. Уни ярим соатдан сўнг очса, 823 килограмм гўшт ўз-ўзидан ғойиб бўлибди.

Сенинг кўзбўямачилигингни бир ўзим томоша қилдим. Бирор нарсага тушунмаган бўлсам, бунга ажабланмаса ҳам бўлади. Магазинда эса биз беш киши эдик.

— У ёрдамчиларсиз бу ишни қандай уддалади экан,— қизиқиб қолди кўзбўямачи.

— Бу номерни улар магазин мудири Раҳим Назаров билан тоза машқ қилавериб ҳаддисини олганлар. Номер сценарийси эса Раҳматулла Убайдуллаев раҳбарлик қилаётган Собир Раҳимов райпищеторгида ёзилганга ўхшайди. Бу соҳада у ҳам ғоят устаси фаранг, ҳамма нарсани ими-жимида, ҳамирдан қил суғургандек қилади. Фақат улар илгарилари бу «ҳунар»ларини уруш ветеранларига кўрсатмас эдилар.

Мен 9 тийинли нонни 10 тийинга пуллаётган магазин нон-булка бўлими сотувчиси А. Исломова қилаётган арзимайдиган кўзбўямачиликлари тўғрисида гапирмай қўя қолай. У ҳали юлдузни бенарвон урадиган устамонларнинг шогирди холос.

Лекин сен, ўғлим, биринчи сортли гўштнинг иккинчи сортга антиқа ҳолда айланиб қолишини тушунтириб бера оласанми! Бундай ҳоллар 49-магазинда тез-тез учраб туради. Масалан, 23 сентябрда Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига сотиш учун 1150 килограмм қадоқланган биринчи категорияли қўй гўшти келтирилди. Аммо комиссиямиз текшириш пайтида ҳар бир пакетдаги гўшт сифатсиз, стандартсиз қисмлардан: бўйин, қовурғалардан жамланганлигини аниқладилар. Пакетдаги ёрлиқда гўштни майдалаган қассобнинг, смена номерини, қадоқлаш ва уни ўраш вақтини чироқ ёқиб топиб бўлмасди.

Тошкент гўшт комбинати кўзбўямачиларининг эпчиллиги туфайли бундай маҳсулотлар тез-тез бизнинг магазинга ҳам келтирилиб туради. Афтидан бундай номерларни фақатгина Собир Раҳимов райпищеторгида ва Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг савдо Бош бошқармасида олқишлаб кутиб оладиганга ўхшайдилар. Бу ташкилотлар мутассаддилари шикоятлар бўйича чора кўришга ваъда берадилар-у, аммо биз ҳеч бир ўзгариш сезмаяпмиз.

—Ҳа,—ўйланиб қолди артист— бу устамонларга қойил қолса бўларкан. Аммо Шавкат ака, ҳар бир кўзбўямчилик кишиларга хурсандчилик келтириш, улар кайфиятини кўтариш мақсадида саҳнада бажарилади. Шаҳрингиз савдосидаги найрангчилар эса халқимизнинг энг муқаддас ҳиссиётларига устидан кулишмоқчи бўлаётганга ўхшашади. Сизлар Улуғ Ватан уруши даврида уларнинг ҳаётини сақлаб қолдингизлар. Бу шахслар эса буни унутиб, ўз манфаатларини ўйлашар экан, холос.

Биласизми отахон, айни пайтда уларнинг «истеъдоди» хор бўлмаслиги керак. Бу кўзбўямачилардан ўзига хос ижодий бригада тузиш мумкин. Лекин улар бошқа саҳнада,—кўзбўямачи цирк биносига бир назар ташлаб чиқди,— бошқа бундан камтаронароқ бинода номерларини кўрсатишса бўларди. Бу ҳақда сизнинг фикрингиз қандай!

Суҳбатни ёзиб олувчи

Л. ҲАМРОЕВ,

партия ва меҳнат ветерани, СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

• «Тошкент оқшоми»да босилгандан кейин

«ТАМАГИР АВТОМАТЛАР»

Газетанинг шу йил 17 сентябрь сонида юқоридаги сарлавҳа остида фельетон босилган эди. Унда жумладан, болалар ўйин автоматларидан фойдаланиш қоидалари бузилаётгани танқид қилинган эди. Мақолага қуйидаги жавоб олинди.

«Тамагир автоматлар» фельетони юзасидан маълум қиламизки, аҳволни ўрганиш учун комиссия тузилди. Текшириш пайтида фактлар тасдиқланди. Тошкент аэропортидаги ўйин автоматларидан фойдаланиш қоидалари бузилгани учун танга майдаловчи Л. Вшивкова, механиклар Н. Блинов ва А. Кузнецов вазифаларидан бўшатилдилар.

Ўйин автоматларидан фойдаланиш бўйича барча пунктлар иши устидан қаттиқ назорат ўрнатилди, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш юзасидан барча ходимлар ўртасида тушунтириш ўтказилди. Буйруқ «Ташгорпрокатразнобит» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ўртасида муҳокама этилди».

Х. МЎМИНОВ,
«Ташгорпрокатразнобит» бирлашмаси директори вазифасини бажарувчи.

РЕДАКЦИЯДАН: «Тамагир автоматлар» фельетонида «Ташлимводторг» иши ҳам танқид қилинган эди. Чунончи, харидорларни алдаш, савдо ва танга майдалашга балоғат ёшига тўлмаганларни жалб этиш фактлари келтирилган эди. Бироқ, «Ташлимводторг» раҳбарлари ҳалигача кўрилган чоралар ҳақида хабар қилишни эп кўришмади. Чоралар кўрилганмикан!

Редакцияга ва унинг газетхонларига аниқ ва лўнда жавоб бериш лозимлигини «Ташлимводторг»нинг «паришонхотир» раҳбарларига эслатиб қўямиз.

• «Пахтакор»нинг рақиблари

МАСК (Москва)

Эртага «Пахтакор» Марказий стадионида тошкентлик футболчилар Марказий армия спорт клуби спортчилари билан навбатдаги тур учрашувини ўтказишади.

МАСК 1923 йилда ташкил этилган. У узилишлар билан 1936 йилдан буён мамлакат биринчилигининг олий лигасида қатнашиб келмоқда. Армиячилар олти марта мамлакат чемпиони бўлишган, уч марта кумуш ва олти марта бронза медали билан тақдирланганлар. Тўрт марта СССР Кубоги соҳиби бўлишган.

Ҳозир москвалик армиячилар турнир жадвалида ўн биринчи ўринни эгаллаб турибди. Улар сўнгги учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказаётганликларини алоҳида таъкидлаш керак. Команда актив ҳужумни ҳимояланишнинг муҳим воситаси деб тушунмоқда. Шу боисдан ҳам у учрашувнинг бошланишидан сўнгги дақиқаларига қадар ҳужумга зўр бермоқда. Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда айтиш мумкинки, ҳамшаҳарларимизга армиячилар билан беллашиш осон бўлмайди. Бунинг устига тошкентликларга фақат ғалаба зарур. Акс ҳолда команда ўтган йилги натижани ҳам такрорлай олмаслиги мумкин.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Сермаҳсул ёзувчи: — Менинг бюстим шундай бўлса керак.

— Қайлиғинг жуда қари-ку, унинг нимасига учдинг!

— Ўзига эмас, ўртоқжон, машинасига, бойлигига учганман.

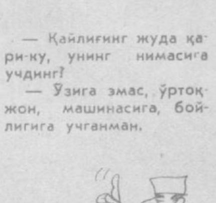

Сотувчи: — Ваъда бериб айтаманки, тўртинчи кварталда сариёғ, гўшт каби маҳсулотларга 2 тонна қоғозни қўшиб, реализация қилиб юбораман.

А. ХОЛИҚОВ
расмлари.

Редактор ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ

Р—03223. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Б—2015. индекс 64690. 1 2 2 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14